

БІРЛІК

PIK 1965

ЧИСЛО 5 (137)

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ.

● Меморіальну дошку на честь великого українського поета Т. Г. Шевченка відкрито на одному з будинків у Празі. На дощі напис: "Пам'яті великого поета України Тараса Шевченка (1814-1861 рр.)". У колишній друкарні, яка містилася в цьому будинку, в 1876 році було видано книгу віршів поета під загальною назвою "Кобзар". На церемонії відкриття меморіальної дошки були присутні чехословацькі літератори.

● **Шевченко в Бразилії.** На черговій сесії федерального парламенту Бразилії, депутат від естада Парагвай, д-р Еміліо Гофман Гомес, виголосив спеціальну промову, присвячену 150-літтю з дня народження Тараса Шевченка.

● Пам'ятника Т. Г. Шевченкові споруджено в селищі Підгородньому на Дніпропетровщині. Автор проекту — місцевий художник і скульптор В. Петренко.

● В селі Градівці на Львівщині в урочистій обстановці відкрито пам'ятника Т. Г. Шевченкові.

● "Тарас Шевченко і діячі грузинської культури" — оце видана в Грузії книжка нещодавно померлого Валеріяна Імедадзе. В ній зібрано матеріал, що стосується різних періодів історії грузинсько-українських культурних зв'язків.

● У видавництві "Подія" вийшла грузинською мовою книжка Григола Надарейшвілі "Тарас Шевченко в грузинській літературі". Книжка широко висвітлює досягнення грузинського шевченкознавства та інформує про сяйкування ювілей Кобааря.

● **Остап Вишня.** В Україні відзначили 75-річчя з дня народження зачинателя української сатири й гумору Остапа Вишні. Про його життєвій і творчий шлях розповів на вечорі в Київському будинку вчених літературний критик Ю. Бурляй. Спогадами поділилася дружина великого гумориста В. О. Губенко-Маслюченко.

● **М. Дерегус.** 5 грудня 1964 року художня громадськість України відзначила 60-річчя з дня народження і 35-річчя творчої діяльності народного художника, члена-кореспондента Академії мистецтв Михайла Гордійовича Дерегуса. На протязі багаторічної і напруженої творчої діяльності художник створив ряд картин, станкових графічних серій і книжкових ілюстрацій, в яких він поетично і правдиво розповів про історію і сучасне життя України.

● **О. Довженко.** У ризькому Будинку кіно

глядачі зустрілися з героями безсмертних творів О. Довженка. Після вступного слова та доповіді відбувся перегляд надісланих з Києва документальних фільмів, а також уривків з найвизначніших кінотворів митця.

● **М. Коцюбинський.** 30 січня у Вашингтоні відбулася наукова конференція місцевої групи УВАН, присвячена видатному письменникові Михайлі Коцюбинському з нагоди нещодавно минулого 100-ліття з дня його народження.

Вступне слово виголосив голова Групи УВАН проф. О. Повстенко, представивши присутнім велич письменника Коцюбинського в нашій літературі та ознайомив з планом праці Вашингтонської Групи УВАН на 1965 рік.

Доповідь про життєвий шлях та творчість М. Коцюбинського прочитав Петро Павлович, науковий співробітник УВАН, голова Комісії дослідів спадщини М. Коцюбинського при НТШ та відомий дослідник в цій галузі.

Доповідь подавала нові факти до біографії письменника та критикувала радянських фальсифікаторів.

● **Олександер Кошиць.** В київському організації "Радянська Культура" від 28 січня 1965 року вміщено статтю артиста Ол. Мінського про Ол. Кошиця: "Зачарованій піснею. З нотаток про Олександра Кошиця". В статті цитуються уривки з листування О. Кошиця.

● **М. Рильський.** На південній околиці Києва розкинувся Голосіївський парк. Поблизу його жив і його тінями алеями часто походжав видатний український поет М. Т. Рильський. Цей мальовничий куточек столиці України осліпіваний у його творах. На увічнення пам'яті поета Київська Рада прийняла постанову про перейменування Голосіївського парку в парк культури і відпочинку імені Максима Рильського.

● **З. Тулуб.** Президія Спілки Письменників України створила комісію з літературної спадщини відомої української письменниці Зінаїди Тулуб у складі: В. Собка (голова), Є. Кирилюка, М. Шумила, Б. Антонека-Давидовича, М. Сиротюка, В. Тулуба. Комісія розглянула питання видання творів З. Тулуб та про увійняття пам'яті письменниці.

● **В Луцьку відкрито народний музей Лесі Українки.** На фасаді будинку встановлено меморіальну дошку з написом: "У цьому будинку в 1890-1891 роках жила видатна українська поетеса Леся Українка". У двох кім-

(Закінчення на ст. 3 обговортуки)

ВІРА Й КУЛЬТУРА

FAITH AND CULTURE

МІСЯЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ ДУМКИ Й КУЛЬТУРИ
ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО БОГОСЛОВСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Передплата річна 4 дол., піврічна 2 дол., чвертьрічна 1 дол.

Окреме число 40 центів.

Адреса: 101 Cathedral Ave., Winnipeg 4, Man., Canada. Телефон JU-9-1606

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

Printed by The Christian Press Ltd., Winnipeg, Canada

Рік XXVIII

March — Березень, 1965

Число 5 (137)

СЛУЖИТИ НАРОДОВІ — ТО СЛУЖИТИ БОГОВІ. У ЧОМУ ОСНОВА ХРИСТИЯНСТВА. Богословська студія.

XXII.

РОСІЙСЬКА ЦЕРКВА ОПРАВДУЄ ПАНЩИНУ.

Панщина — це була кривава смертоносна рана на тілі Росії й України. Вона душила народ, вона тримала мільйони людей у рабстві, на каторзі багато століть! (1592-1861.19.II).

Народ гинув на панщині, часто постлавав, але спасіння йому не було...

Чи Російська Церква заступалась коли за катований кріпацтвом народ?

— Мало знаємо...

Чи кому на думку прийшло, що тримати в кріпацтві народ — це тримати в кріпацтві Бога? Нікому!... Усі забули друго-першу Заповідь Божу: "Люби ближнього свого, як самого себе", служи найменшому (Мат. 25. 45)...

Більше того, — Митрополит Російської Церкви свідомо змінив Послання до Єреїв 6. 7 на оправдання панщини.

Ось ця справа.

Грецький текст Листа Ап. Павла до Єреїв 6. 7 дає: "Земля, що п'є дош, який часто падає на неї, і родить рослини, добре для тих, хто їх і обробляє (eutheton ekeinois di'

ous kai georgeitai) — вона благословення від Бога приймає".

Це дуже важливе соціальне навчання: "Земля родить рослини, добре для тих, хто їх і обробляє". Церковнослов'янський текст дає те саме: "..Былія добрая онъмъ, ими же и дѣлаема бываетъ". Так само перекладають це всі, відомі мені світові переклади.

Але ось офіційний переклад російського Св. Синоду зовсім міняє текст: "Земля, пившая многоократно сходящий на нее дождь и произрастающая злакъ, полезный темъ, для которыхъ и воздѣльвается, получаетъ благословение отъ Бога".

Різниця величезна: оригінал говорить, що земля родить для тих, хто її обробляє (так перекладають усі переклади світу), а перекладачеві Св. Синоду це показалось соціально в час панщини занадто революційним, і він дозволив собі переробити науку Ап. Павла на іншу: "Земля родить для тих, для кого її обробляють", а вже ця думка не була революційна в країні в час панщини!

Цікаво, що цей аж надто суб'ективний переклад — навмисне внесений до Св. Писання для оправдання панщини — повторюється й до сьогодні по всіх російських виданнях, навіть і в виданні Британського Біблійного

Товариства 1931 р. Повторило його навіть советське московське видання 1956 р. на ст. 1229.

Цей російський текст повторює, скільки знаю, тільки Біблія нова болгарська, що взагалі аж надто близько йде за російським текстом, яким би він не був.

Так Російський Синод свідомо змінив Святе Писання на користь панам, "барам", поміщикам, щоб виправдати панщину... Звичайно, може не з своєї ініціативи це зробили, а з наказу урядового... Але зробили, і цього не виправили й до сьогодні, бо певно забули за це... блузнірство...

І Господь тяжко покарав за ще, — пустив на Росію комуністів, як колись кари на єгиптян...

ХХIII.

КОМУНІЗМ УБИВАЄ ЛЮДИНУ.

Третина світу знайшла собі нову "ідейку", комунізм", і відразу обожила його, і стала служити йому, як Богові. Зробила комунізм Вірою свою.

Саму комуністичну партію обожили, і оголосили її непомильною...

І стали бачити спасіння тільки в колективізмі, а бідна Людина втратила всяку вартість...

Християнство високо ставить кожну Людину, бо вона Образ і Подоба Божа, бо вона Ікона Божа на землі. І високо шанує, бо в ній частина від Духа Божого (Буття 2. 7).

Комунізм же не визнає окремої Людини, — вона йому ніщо. Вона тільки бездушна машина для праці чи виконання того, що накаже колектив. А колектив — це збір диктаторів.

І зударились дві протилежніх науки, — Християнство й комунізм. Християнство проповідує любов до біжнього, цебто служіння йому, а комунізм навчає про саму боротьбу в світі, про голу жорстокість і відкинення навіть сліду любови. Служи партії!

Щоб у зударі Християнства з комунізмом перемогло Християнство, треба глибше зрозуміти істоту його. А вона — в любові. А любов — служіння Людині!

Коли ми зрозуміємо, що служити народові — це служити Богові, і коли ми цю науку будемо виконувати в

житті, тоді вернемо належне місце Християнству. Тоді переможемо комунізм з його науковою про жорстоку класову й безбожну боротьбу та насильля. Тоді тільки Християнство справді охопить наш світ. Тоді тільки люди пізнають Бога, як Бога любові.

Не визнаючи, що служіння братові чи людям — це головна Заповідь Господня, ми цим губимо саме Християнство. Ми зводимо його до абстрактної ідеї, тоді як воно — живе реальне життя, саме життя!

Служіння Богові сучасний світ звів до самих Піснопінь Йому та до механічних Молитов. І через це християни гублять Бога, через це Церква поділилася, через це Церкви наші часом порожні.

Бо Бог милості хоче, а не Жертви (Мат. 9. 13).

Бог вимагає служити біжньому, а не Жертви Йому (Мат. 25. 40).

Бог вимагає, щоб ми через службу Йому не забували служби народові (Мат. 25. 40).

Найбільший гріх сучасності, — ми остаточно вже забули, що служачи народові, ми тим служимо Богові!

Ми хочемо служити тільки одному Богові, і то тільки абстрактно, бо це легче, як реально служити біжньому.

Ми хочемо служити Богові тільки самими Піснопіннями та Молитвами, бо це легче, як служити реально своєму знедоленому братові, — голодному, обдертому, темному, заляканому, поневоленому, безробітному, подратованому...

Ось у тому, що ми забули обов'язковість служби братові чи й народові, у цьому головна причина народження сучасного жорстокого комунізму, найбільшої трагедії світової історії. На бур'янах непрактикуючого Християнства вродився комунізм!

Комунізм свою науку оголосив свою Вірою, свою комуністичну партію побудував як релігійний орден. І третина світу вже загнана на цю "нову Віру", і смертоносний комунізм шириться все більше та більше, кладучи в основу свою звіряче насильство, за повний обман свого народу та всіх...

Вільний світ обов'язаний виставити проти комунізму своє, — величне й радісне Християнство. Але Христи-

янство реальнє, життєве, активне, а не саме абстрактне. Новий Заповіт — це реальнє нове життя, а не абстрактна наука.

І основою Християнства треба взяти те, що Сам Господь назвав першодругою Заповіддю: Люби Господа й ближнього свого, цебто служи ближньому своєму, і тим ти будеш служити Господу Богу своєму!

Або так: Служи Господу службою ближньому, і це найміцніша жертва Божові!

Оце наймогутніший лік на комунізм!

І хто підтримує комунізм, той валить основу Християнства!

(Кінець буде).

† Іларіон.

ДЕННИК МОЄЇ ДУШІ.

XI.

МІЙ МОЛИТОВНИК.

1. МОЛИТВА.

Усею душою люблю Тебе, Боже,
Всім спрігненим серцем кохаю, —
Хай Дух Твій Пречистий мені
допоможе
Любити і Церкву без краю!

Я прагну служити своєму народу,
Віддати йому свої сили:
Пошли ж йому, Господи, волю-
свободу,
І щастя пошли, Боже мицій!

В недолі страждає моя Україна,
Та вірю, — Господь порятує, —
Господь охоронить її від загину,
Й на тихій воді спрямую!...
16.XI.1963. Едмонтон.

2. НАЙКРАЩА ХВИЛИНА.

Я чую — Бог до мене лине,
І тихо-тихо в серці диші:
Мені блаженна хвилина,
Святий Перстом Всевічне пише...

І я Писанню ревно внемлю,
І Бога в серці чую ясно, —
І скоро-скоро кину землю,
І посаду Чисте та Прекрасне...

І якіє вся моя істота,
І я впадаю в Божі руці, —
І стається рідною Голгота,
Бо я із Господом у злуці!...

Коли Господь живе зо мною,
І Дух Святий у мене в серці, —
Я не боюсь з безбожним бою
І переможу в лютім герці!...
21.XI.1964.

3. ХВАЛІМ ЙОГО!..

Хвалімо Господа за все,
Хвалім Його на кроці кожнім, —
Це нам відраду принесе
У дусі нашім переможнім!...

Хвалімо Господа душою,
Хвалім Його і серцем повним,
Хвалім істотою всією,
Хвалімо розумом любовним!...

Хвалімо Бога всім життям,
Хвалім Його у кожнім ділі, —
І Щастя Вічне злине нам
У наші душі сніжнобілі!...

13.XII.1964.

4. ЛЮБЛЮ МОЛИТИСЯ.

Любліо молитися Христові,
І прагну злитися із Ним,
І слова солодкі та шовкові
До Його шлю в кадильний дим...

Душі і серцю повні сили
Молитва з'явжди подає,
І Бог бере тебе на крила,
І Милосердя шле Своє...

Вона ж проймає всю істоту,
І Дух Святий в тобі до дна, —
І забуваєш про Голготу,
І тебе оживлює вона!...
25.I.1964.

5. ВСЕ ЖИТТЯ.

Сонет.

Цілим серцем співаю про Бога,
Про Одного своєого Творця,
І тільки Ним моя творча дорога
Почалася й біжить до кінця!...

Все життя моя путь була вбога,
Та стелилася все до Отця, —
І росла з цим і вірна спромога
Гартувати за Правду борця!...

І все життя я не схібив мети, —
Всю дорогу водив Ти Один:
Моїм Сонцем постійно був Ти,

А Тобі я все був вірний син!...
Все життя Ти Один мое щастя,
А найбільший мій скарб — то

Причастя!...

13.V.1964.

6. ЗОРЯ.

Зійшла Зоря, все освітила,
І вогнем засяяла в мені,
І зродилася зразу творча сила,
І думкі зродилися ясні, —

Зійшла ж Зоря, все освітила,
І вогнем засяяла в мені!...

I Слова Божого я повен,
I зрозумілим стало все,
I певно мчить життєвський човен,
I до Спасіння принесе, —
Bo Слова Божого я повен,
I зрозумілим стало все!...

29.II.1964.

7. ВЕЛИКОДНЯ МОЛІТВА.

Душа вогнем Святим горить,
А серце радістю палає,
Воно глибоке і безкрає,
Людей і Господа любить...

Стою при Божому Престолі,
І Молитва лине без кінця,
І Пісні Святі широкополі
Вінком кладу до стіп Творця...

Я тихо зводжу руки вгору
І душа несеться до Небес,
І співає Пісню неозору
Істота вся: "Христос Воскрес!"

Із душі Молитва тихо лине, —
Пліднá Обоження роса, —
Блажéнство духові єдине
І ще не бачена Краса...

Солодка Пісня Великодня,
І від неї крила нам ростуть, —
І сяє Благодать Господня,
І до Спасіння проста путь...

3.V.1964.

8. СЛУЖБА БОЖА.

Святая Служба, Служба Божа,
А я при Божому Престолі, —
Осіння днина тиха й гожа,
І я забув буденні болі!...

Усі чуття мої — до Бога,
Усі думкі мої — про Чесне, —
І зоріє сонечком дорога
У все Величне та Небесне...

Душа моя і серце — повні,
А дух мій лине просто Вгору,
Молітви всі Святі й любовні,
І Ввись несуться неозору...

Немає тут мене, людіни,
В душі і в серці — тихе Щастя, —
І я чую кожної хвилини:
Зо мною Він й Його Причастя!...

І Блаженства тихого я повен
І воно з душі моєї сяє, —
І несеться мій духовний човен
У Край, де мброку немає... .

І Молитви вся моя істота,
Душа і серце тихо плаче, —
І онде Зброяна Красота
До мене близиться неначе... .

Молитва серце охопила
І я вже мрію Ввись до Неба, —
І вмант зросли могутні крила,
І я тихо лину в Рай до Тебе!...

24.XI.1963.

9. ПРИЙМУ Я УЗАВТРА ПРИЧАСТЯ...

Прийму я узавтра Причастя,
І душа моя Вгору полине, —
Найбільше ясне мое щастя,
Блажéнство безсмертне єдине!...

Причастя надасть мені сили,
І ввесь я наповнююсь Святині,
І творчий мій дух орлокрилий
Джерéлом заб'ється віднині!...

І серце Добром зарокоче,
Душа понесеться Угору, —
І Слово лингеться пророче
Про ту Благодать неозору!...

Причастя — це Чудо Небесне,
Дарунок людині Господній, —
І дух мій від нього воскресне,
І почую я Спів Великодній!...
21.XI.1964. Торонто.

10. ПРИ ПРЕСТОЛІ.

Я взвіттра стану при Престолі
І палкі Молитви проспіваю, —
І зникнуть враз будені болі
І запахне Радощами Рáю...

І серце в Щасті затріпоче,
Душа підніметься Угóру, —
І видіння зоряне пророче
Змалює Рай моєму зору...

І засяє сонцем Вічне Щастя,
І з мене брýзне, як та злива, —
І я обожуся Причастям,
І душа співатиме щаслива...

7.XII.1964. Торонто.

11. НАДІЯ.

Надія байдобить людіну
І силу душі подає, —
У мріях пробудеш хвилину,
І Щастя згадаєш своє!...

Сплелися солодкі Надії
Із мріями в Щастя одне, —
І на серці у мене лелії,
В душі сяє сонце яснé!...

Надія — то Щастя основа,
Життевого бою Красá, —
Гладенька травиця шовкова,
Що стéлиться нам в Небесá!...

Надія — від Господа Бога,
Це Він породив нам її, —
До Вічного Щастя дорога,
Бліскучі Ідеї Твої!...

12.XI.1963.

12. ПРАВДА.

Так мало Правди в нас на світі, —
Шукай її поза горами:
Скрізь люди голі, непригріті,
Святому скрізь залізні тáми!...

Але он сонце через море
На всю Вселенну визирає, —
І лихоліття те суворе
Аж за трилісі виганяє!...

І воскресне Правда поміж нами,
І стане нам як рідна мати, —
І ми всі Божими синами
У Щасті будем розцвітати!...

14.XI.1963. Едмонтон.

13. НЕ ЗНАЮ...

Що буде взвіттра, милий Боже,
Нічого в світі я не знаю:
Чи буде добре, чи негоже,
Своїм чуттям не добачаю...

Нікóли Бога я не бачу,
Але душою ясно чую,
На недосяжне сили трачу
І душі Святої не рятую...

Ми маєм очі — і не бачим,
Ми маєм уші — і не чуєм, —
За промайнулим — гірко плачем,
І недоступному віншуєм...

12.XI.1963.

14. Я ГЛИБОКО ВІРЮ.

Насильство, знищання, обмани,
Із збездінення повне людіні...
В душі моїй ятряться рані
І удари тяжкі щожвилини...

Мій Боже, я злився з Тобою,
Постійно Ти в серці моїому, —
І сміліво стаю я до бою,
І щасливим вернуся Додому...

На мене криаві удари,
На Двох нас удари болючі, —
На серці густі чорні хмари,
А душу ятрять трізні тучі...

.....
Та Правда Свята переможе,
Я глибоко вірю в це Свято, —
І засяєш тоді, милий Боже,
Як Батенько мій, як мій Тато!...

16.XI.1963.

15. ДУША КИПТЬ...

Душа, мов пташечка у клітці,
Все пóрхає й об стіну б'є, —
Колись так порхала по вітці
На юне щастячко своє...

Чого ти, дýше, все клекочеш,
І непокоїшся чого?
Та ж Бог тобі, чого захочеш,
Подасть із Ласкою всього...

Душа кипить і ревно плаче,
А серце рветься на куски, —
Бо хоче Господа побачить
В часи теперішні тяжкі!...

Бо тільки з Господом Спасіння,
І щастя повне тільки з Ним, —
Без Ньюго — ніч сумна осіння,
А щастя розпліве, як дим!...

25.IX.1963.

16. БОЖА ПУТЬ.

Так тихо в хаті... Незабáром
До Церкви Божої підú...
Душою й серцем з Вишнім Дáром
Усе до Господа гряду...

Бо Церква Божа — Рідна Мати,
Вона Спасіння нам несе, —
Тому спішу я до Палати
Віддати Богові усе...

На серці і в душі так тихо:
Вони Святе Причастя ждуть, —
І забуваю темне лихо,
І виряджáюсь в Божу Путь...
3.XI.1963.

17. СОНЦЕ ТЕМНОТУ ПОБОРЕ!

Горем прибитій Родині.

Темно і пóрожньо... Й смуток горою
Чавить мене без устанку...
Вдень і вночі я не знаю спокóю...
Сон заблудився до ранку...

Пóрожньо скрізь мені... Батька немає...
Кличу його — й не знахóджу...
Лихо пекуче і горе безкрайє
Ість мене всю нічку Божу...

Господи, плач мій хай дійде до Неба:
Висуши сльози пекучі...
Батька поклич ув' Оселі до Себе,
З серця зжени чорні тучі...
.....

Батько на Небі у Хóрах з Тобою...
Зникни ж, мій сум, моє горе!...
Линуть з Молитвою хвилі спокóю,
Й сонце темноту поборе!...

7.XII.1963. Торонто.

18. ВІЧНА СКЕЛЯ.

Коли душа і серце плаче,
І до роботи стати не в стані,
І ввесь ти омертвів неначе,
І світ увесь тобі як в рані, —

То вмент згадай за Вічну Скелю,
Що посилає людям сили, —
І станеш Богу за оселю,
І Він зміщнить охлялі крила!...

2.I.1964.

19. ЗА ЦЕРКВУ.

Терпіння... муки... знов терпіння...
Ой скільки їх я пережив!
В душі палючеє горіння
Й тяжкі слíди болючих злив...

І все за Тебе, Церкво-Мати,
Тобі служу я цілій вік, —
Тобі будую я Палати,
І все святіші з року в рік!

А Доля з Кривдою до мене
Несуть терпіння без кінця...
Й коли засне воно, шалене,
І перестане мука ця?...
25.VI.1964.

20. ГОСПОДЬ.

Творця Бога не бачу ніколи,
Хіба часом замріє у снах,
Зате чую Святого довкола
Як лéгіт ніжний, як той пах!...

Бо Господь біля мене вітає,
Я душу назустріч Йому, —
І тоді Він в мені пробуває,
І гáсить диявола тьму...
31.V.1964.

21. ЖИТИ ТАК ТРУДНО!...

О, Господи, — жити так трудно,
З любов'ю для всіх працювати, —
Бо світ наш несеться облюдно,
Для Правди скрізь тáми та грати...

Подай мені, Господи, сили
Про Тебе повік пам'ятати, —
Підсиль занепалії крила
Нарód у пíтьмі рятувати!...

Я лину служить Господéві,
Й народ свíй я прагну любити, —
Подай же ще сили сталеві
Народові вірно служити!...

Ой тяжко служити народу,
Ой тяжко про Правду навчати,
І в соняшний день і в негоду
Голубить його, немов мати!...
8.IX.1964.

22. КУДИ ЖЕНЕМО?...

В тяжкий, страшний ми час живемо,
Й не знаємо, щó везаутра буде, —
Й куди ідем, куди женемо, —
Не скажуть Правди злобні люди...

Летить над світом туча чорна,
І може вдарить грім й сьогодні, —
На нас женуть ворожі жбрна,
І пхають світ на край безодні...

І світ забув Святого Бога,
І Правда Божа тихо гасне:
Для Зла широка скрізь дорога,
І гине все Святе й Прекрасне...

Кругом влобá, кругом обмана,
І пнеться брат на спину брата, —
Ятритсья скрізь безбожня рана,
І Словість праведна розп'ята...

В тяжкий, страшний ми час живемо,
І не знаємо, що завтра буде,
І куди ідем, куди женемо, —
Не скажуть Правди злобні люди...

10.IX.1964.

23. НЕ СУМУЙ.

Ясним і радісним будь, брате,
І не сумуй в біді ніколи:
Кругом Красобу все обняте,
І запашнє усе довкола!...

Хай сяє сонце в серці в тебе,
В душі твоїй хай пахнуть рожі, —
І духом мчися Вверх до Неба
В Оселі Збрянії Божі!...

14.IX.1964.

24. ЖИТТЯ З БОГОМ.

Усе життя кладись на Бога,
Із Ним життя твое усе, —
Від Нього перша допомога,
І Він й останнє принесе...

Життя із Господом спокійне,
Як лéгіт нíжній на озерці:
Чеснотне, тихе й богобійне,
Не заведé в життєвім герці...

17.XI.1964.

25. ПРОРОК.

Усім на Ниві Господній.

Тяжка церковная робота,
Вона всі сили поїдає,
Вона безкровная Голгота,
Гірке страждання і безирає...

І б'є тебе, хто тільки хоче,
І лжу сплітає на пророка,
І ти живеш, як серед ночі
В обіймах лиха та пороха...

.....

Але постійно Бог з тобою
І Він бере тебе в Опіку, —
Ти переможцем вийдеш з бою
І з Богом житимеш довіку!...

7.X.1963.

26. СВІТ.

Неправди повно в нашім Світі,
Але й Краси та Щастя повно, —
Хоч ми душевно й не пригріті,
На Світ ми дивимось любовно.

Світ Бог створив щасливим бути,
Неправду ж в Світі чинять люди, —
Вони посіяли отрути
І життя очорнили повсюди...

Господь дав Світові Закони
Любити кожному брат брата, —
А ми несемо перепони
І стаємоближньому за кат...

Та злине Розум Вишній в люди,
І Правда праведна настане, —
І Дух осяде в наші груди,
І кругом засяє все Кохане!...

І людина вернеться до Бога,
І Молитва в серці зарокоче,
І ясною стане вся дорога
Вести життя Тобі пророче!...

5.III.1965.

27. МОЛИТВИ-РИМИ.

Як тільки Дух крильми нíжніми
У серці тихо шелеснє,
У той же мент Молитви-рими
На крилах схоплюють мене...

І я лечу у творчій мlostі,
Немов у юнім ярім сні,
І над Зорями у Високості
Господь видніється мені...

І я Творцю співаю Оди,
В одне зливаюся із Ним,
І все затяєне природи
Стає мені як день снім...

І росте в мені незéмна сила,
І все стає мені Святе,
І творчість чиста орлокрила
В мені трояндами цвіте...

7.II.1963.

† Іларіон.

Хто хоче навчитися української літературної мови, той конче набуде собі

“ГРАМАТИЧНО-СТИЛІСТИЧНИЙ СЛОВНИК

ШЕВЧЕНКОВОЇ МОВИ”.

Склав Митрополит Іларіон.

1961 рік. 256 ст. Ціна 2 дол.

ПАЛОМНИЦТВО ПО СВЯТИХ МІСЦЯХ СХОДУ.

В АФІНАХ.

Лункутально о годині 9.30 вранці наш літак піднявся в повітря і в'язав свій курс до Афін. Я мав нагоду сидіти біля самого вікна, але літак піднявся високо понад хмари, тому не можна було бачити тих різних краєвидів, над якими ми летіли. До того хмари були дуже густі, і ми ввесь час були ніби в тумані. Ale свідомість того, що я лечу до Європи, окрилювала мене якоюсь надією і радістю. Чудова для мене була Палестина, надзвичайно близький моєму серцю став за короткий час мого там перебування Святий Єрусалим, але кожний европеець інстинктивно відчуває, що його рідний дім таки Європа. Тому я з погідним настроєм тепер вертався назад до Європи...

Літак робить якийсь круг, легко здригається і ми відчуваємо, як він спускається на землю. Він востаннє здригнувся, торкнувся землі і став. Ми в Афінах, в столиці славної й колись найкультурнішої Греції. Була якраз година 11.30 дня.

Летовище в Афінах чисте, європейське, надворі погода хороша і тепла. Людей всюди багато, але все мені тут чуже і я для всіх чужий. Тому ходжу сам по великій ясній почекальні, оглядаю якісь мапи, якісь картини, шукаю там дорогої України, яка звідси вже недалеко, шукаю на мапі моєї нової батьківщини Канади. А час швидко минає, летить, а автобусів, які возять пасажирів до міста, чомусь досі немає.

Нарешті вони приходять, і ми займаємо в них наші місця і їдемо до Афін, цебто до центру міста. Дорога йде над самим морем. Крізь відчинене вікно до автобусу влітає запах весни і прохолода моря. Все побережжя забудоване пречудовими будинками, обсаджене квітами, які саме розцвілися і ніби творять один великий пахучий букет. Ті квіти махають пелюстками, і мені здається, що вони вітують мене, самотнього паломника. Хоча б зйті з автобусу, зірвати оту

пречудову рожу, але автобус тут не стає, а швидко жenеться далі й далі.

В Афінах я мав заздалегідь замовлене помешкання в т. зв. "Принц Ніколаус Гом". Це пенсіон для старших віком людей, в якому і я знайшов тимчасовий притулок. Ale добрatisя мені до того пенсіону було не легко. Від центру міста він досить далеко, а з шоферів, на жаль, ніхто не міг знайти його адреси. По довшому часі один шофер, розпитуючи перехожих, таки довідався, дё він, і щасливо ме-не туди завіз.

Ale, як каже наша поговірка, що немає нічого злого, щоб на добе не вийшло, так і тут було зо мною. Чез через те, що шофер не зінав, куди мене везти, він розпитувався людей, а при тому возив мене по всьому місту. Тоді якраз я мав чудову нагоду добре при-дивитися до Афін, а також до його людей, що густо наповнили вулиці своєї столиці. Ідучи перед тим понад море, я бачив чудові domi, гарні квіти, сади, вілі, але тут в середмісті, побачив зовсім іншу картину. Будинки малі, обдергі, нужденні, потомані. Такі самі і люди, що ходять вулицями. Ale це мене не дуже вразило, бо ж таке явище можна побачити по всьому світі, навіть у тих країнах, які купаються в матеріальному добро-бу-ті.

Приїхавши на місце свого перебування, я побачив велике подвір'я, густо обсаджене квітами, а також два хороших великих будинки, а збоку невелику православну Церкву. Від тієї Церковці відразу повіяло на мене якимось дивним і святым спокоєм.

При брамі мене зустрів якийсь старший чоловік, мешканець цього пенсіонату. Він забрав мої речі до почекальні, а мене запровадив до управительки цього пенсіонату, яка щиро мене привітала. Сама вона росіянка, старша й дуже інтелігентна жінка, яка сама започаткувала цей пенсіонат, сама ним опікується, сама його і утримує при помочі добрих людей в Афінах.

Управителька дуже мило постави-

лася до мене, гарно прийняла і зараз таки розпорядилася, щоб мене відпровадити до помешкання, що вже мене чекало. Це окремий невеликий будинок, який стоїть остроронь усіх інших будинків, але модерний і зо всіма люксусами й вигодами. Там ніхто не мешкає і призначений він тільки для гостей, а тому тут і я знайшов собі місце та відпочинок.

До Афін я прибув у суботу. Користуючи з моого там побуту, управителька пенсіонату запропонувала мені відправити сьогодні ввечері в Церкви Всенічну, а завтра Св. Літургію. Безперечно, на таку пропозицію я радо погодився, знаючи, що й тут є люди, а особливо старші віком, які прагнуть помолитися Богові разом зо мною.

Увечері в год. 6-ї я пішов до Церкви на Всенічну. Увійшовши до тієї знадвору незначної і маленької Церковці, я був сильно здивований її внутрішньою красою і пишністю. Всюди тут була така чистота, якої мало де можна помітити. Іконостас ввесі сяяв золотом, прикрашений багатьма Іконами, які також сяяли золотими рамами. Облачення для Священиків є подостатку, і все воно дуже дорогое, все золоте, парчеве. Всі Богослужбові Книги також визначаються своєю красою, дорогою оправою. Всю цю церковну утвар, як я потім довідався, пожертвували для тієї Церкви Афонські монастири.

Я відправив Всенічну, на якій були тільки мешканці пенсіонату. А другого дня, цебто в неділю, відправив також Св. Літургію. Любувався тут гарним співом київського напіву, і думками моїми линув на рідну землю...

По Службі Божій в неділю я був вільний і мав нагоду ще раз самому побачити місто. Греція — країна православна, а тому в неділю тут скрізь все зачинене і щось більше побачити немає можливості. А оглядати тут є що, бо ж Афіни може більше, ніж яка інша європейська столиця, мають у собі багато історичних пам'яток.

Здоров'я мое знову похитнулося і я відчував, що палестинська хвороба мене повністю не лишила. Крутилася голова, боліло все тіло і замість мати бажання десь піти на місто, в мене

було найбільше бажання піти до ліжка на відпочинок. Але таке бажання я всіма силами намагався від себе відганяти, бо ж я не вдома, а в подорожі. Тут треба використати кожну вільну хвилину, щоб щось побачити, з кимсь познайомитися і набрати нових вражень. А найголовніше, мені треба бути конче здоровим, бо ж за кілька днів виїжджаю на Святу Гору Афон.

У понеділок раненько я поїхав до міста полагодити деякі свої справи, а найперше треба було мені купити Хреста і дві Панагії для Блаженного Митрополита Іларіона. Також треба було вистаратися авдієнції в Високо-преосвященнішого Архиєпископа Хризостома, Голови Грецької Православної Церкви, і дістати у Міністерстві Внутрішніх Справ дозвіл поїхати на Святу Гору Афон. Усі ці справи зайняли трохи часу, мені вдалося швидко їх полагодити, але дозволу на в'їзд до Св. Афону я не отримав. На цю справу в міністерстві є призначенні спеціальні дні, і мені довелося кілька днів чекати.

Між тим я припадково довідався, що тут, в Афінах живе десь Єпископ Анатолій, колишній Митрополит Канади, і в мене постало глибоке бажання відвідати його. Я зателефонував до нього й додоговорився прийти на годину 5-ту ввечері. А до вечора кілька годин лишалося мені вільними. І ті вільні години я вирішив використати на те, щоб оглянути дещо в Афінах.

Насамперед я відвідав славний музей іконографії. Застав там дуже багато туристів, які ходили з провідниками по музею і пильно все оглядали. А оглянути там справді є що. Наприклад, там є багато чудових Ікон ще з перших віків Християнства, які пильно зберігаються й показуються туристам. Є Ікони віків пізніших, деякі справді неоцінимої вартості, і можливо, що це одинокий музей іконографії, найбільший в Європі.

Наблизжалася 5-та година вечора і я поїхав на умовлений час до Владики Анатолія. Не тяжко мені було його знайти, бо мав докладну адресу і шофер дуже скоро мене завіз на місце. Я знову мав чудову нагоду трохи подивитися на місто передве-

чірньою порою і побачив, що хоча воно може і бідніше своїм виглядом від інших європейських столиць, але воно дуже гарне й багате своєю славною минулою історією. Особливо гарне воно тоді, коли надворі вечоріє й чудова прохолода, яка тут постійно відчувається з моря, розпливається над Афінами.

Владика Анатолій прийняв мене дуже мило і був радий моїй візиті. З нашої розмови я довідався, що Владика Анатолій був у Канаді, але не довго. Він мав титула Митрополита Канадського, який і досі залишився за ним. Як старша віком людина, він тепер живе на пенсії, але там, де треба, він ще виконує єпископські обов'язки, які йому доручує Священний Синод Грецької Православної Церкви.

Моя авдієнція у Владики Анатолія була довга, і за той час ми переговорили про багато чого, а особливо про стан Православної Церкви у світі. Владика аж надто добре обізнаний із життям усіх автокефальних Православних Церков, а зокрема з нашою Українською Греко-Православною Церквою в Канаді. Він дуже нею цікавиться, а тому був незмірно радий, що багато-чого я міг йому розповісти. Перед моїм відходом Владика просив конче ще вступити до чного, коли я буду залишати Афіни.

Другого дня я знову поїхав до Міністерства Внутрішніх Справ. Без усяких перешкод я отримав там право вийти на Святу Гору Афон на повних три тижні, а коли б був бажав отримати на довше, то також отримав би.

МОЯ ВІЗИТА В ГОЛОВІ ГРЕЦЬКОЇ ЦЕРКВІ.

У середу вранці на годину 10-ту я мав призначенну авдієнцію в Архиєпископа Хризостома, Голови Священного Синоду Грецької Православної Церкви. Прибувши туди, я відродив зголосився до Протосингела, який мене запровадив до Архиєпископа Хризостома. Ми йшли обидва широким гарним коридором і несподівано зустрілися з Митрополитом Дамаскіном, з яким я вже був знайомий, бо зустрічалися в Єрусалимі в Святішого Патріарха Венедикта I. Митропо-

лит Дамаскін був приємно вражений нашою зустріччю, а я також. Він ме-не щиро привітав і вже не пішов своєю дорогою, а вернувся зо мною до Архиєпископа Хризостома. Він представив мене Голові Грецької Православної Церкви, добре розповів, хто я і звідки, зазначивши при тому, що зустрівся був зо мною в Єрусалимі.

Архиєпископ Хризостом, вже старший віком Ієрах, на перший погляд видається дуже суворим. Але це тільки так на початку здається, бо він справді дуже мила й симпатична людина, в розмові щирій, приятливий, а при тому дуже зацікавлений православним церковним життям на американському континенті. Поза грецькою мовою він говорить добре по-французьки, а тому нам тяжко було з ним дізговоритися.

Тоді Архиєпископ Хризостом по-клікав свого асистента, Єпископа Пантелеїмона, який дуже добре говорить по-англійськи, а також знає багато інших європейських мов. Тоді ми могли бути добре порозумітися, про все переговорити. Обидва ті Ієрахи дуже цікавалися розвоєм нашої Української Греко-Православної Церкви в Канаді і були щиро вдovoleni tим, що я їм міг розповісти.

Архиєпископ Хризостом розпитався мене, звідки я родом, коли приймав монашество, де саме і ким був рукоположений в сан Ієромонаха, яким чином опинився в Канаді та все інше. Коли я йому вичерпувоче відповів на всі ці питання, тоді всі три присутні Ієрахи односердно заявили, що в них немає жодних сумнівів щодо канонічності, і що я маю повні права канонічного православного Священика і від початку, і досі.

При закінченні цієї авдієнції, всі три Владики дали мені свої адреси і просили конче висилати їм всі видання нашої Церкви у Канаді. А Єпископ Пантелеїмон, асистент Архиєпископа Хризостома, сказав, що про мою візиту буде подано в їхньому церковному органі.

На цьому моя візита в Голові Грецької Православної Церкви була закінчена, і вона продовжувалася годину і п'ятнадцять хвилин. Виходячи від Архиєпископа Хризостома, я попросив у всіх трьох Владик Архипас-

РИМСЬКА УНІЯ НЕ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Експерименти Риму над українською душою.

Почаївський монастир був православний.

Як українська католицька преса промовчує чи ховає перед своїми вірними правдиву історію Української Православної Церкви на Західних Землях України, які свого часу опинились під польським римо-католицьким пануванням та яким насиллям накинено унію, подаємо ще один типовий документ.

“Голос Спасителя”, що виходить в Йорктоні, подає таку інформацію про найбільшу Православну Святиню Західної України: “Почаївська Богородиця рятує монастир. Почаївський монастир був осередком відпустових урочистостей нашої Церкви до 1831 року, московський цар Микола I відібрав його та передав московським монахам”...⁷⁴

На жаль, “Голос Спасителя” промовчує, що 1720 року уніяти, за часів польського панування в Західній Україні, за їх, поляків-займанців, допомогою забрали цей славний монастир від православних українців, а вже “москалі” повернули від них. Забирали один від одного чуже добро, якого власником була, є й буде Свята Православна Українська Церква.

Як же можна писати “наш монастир”, то значить уніяtskyй, греко-католицький? Ми міцно віrimo, римо-католицька Польща, яка століттями руйнувала й нищила не тільки монастирі й Церкви, але також українські православні душі, вже николи не поверне на “східні креси”, на землі Західної України, щоб продовжувати там польську римо-католицьку місію на “знищення Руси-України”.

Також промовчує “Голос Спасителя”, що чудесне врятування Богоро-

тирського Благословення й подякував їм за прийняття у їхніх гарних покоях.

(Далі буде).

Архимандрит Іов Скакальський.

дицею монастиря сталося тоді, коли він був українським православним монастирем, а не уніяtskyим, бо тоді ще монастир продовжував успішну боротьбу з наступаючими на нього ворогами, як неохрещеними так і хрещеними, які намагалися віддати його під панування Риму.

У згаданій статті про Почаївську Святиню нема також згадки про преподобного Іова Желізо, Ігумена монастиря, родом з Покуття коло Коломиї, що був світлом Православія на Волині і в Галичині та якого згадує велична народня “Почаївська Дума”, каната. Ця пісня, що починається словами: “Ой зйшла зоря вечорована...”, так говорить про нього:

“Отець Желізо з келії виходжає
Та слізми умліває...
Ой, рятуй, — рятуй, Божая Мати,
Монастир загибає!...”
Ой вийшла-вийшла Божая Мати,
На Хрест вона стала,
Кулівертала, турків вбивала,
Монастир врятувала...”⁷⁵

Отож, Божая Мати Почаївський монастир врятувала для своїх дітей, вірних членів Святої Православної Української Церкви, а не для Римо-католицької Церкви, яка при кожній нагоді нищить і знищується над українською православною душою, як це ствердила навіть новітня Польща ХХ-го століття, вірна доня Риму, про який польський письменник Ю. Слов'язький так висловився: “Польще, — твоя згуба (загиbelь) в Римі!”...

Руйнування Холмщини католиками.

Той самий “Голос Спасителя”, як також інша греко-католицька преса, а навіть радієvi передачі (Едмонтон), впроваджують у блуд українське громадянство через поширення явної неправди, коли кажуть, що тоді, коли Митрополит А. Шептицький видає публичного листа, осуджуючи нелюдське руйнування Православних Храмів на Холмщині, “їх власний Архипастир (то значить, православний, —

автор) мовчав, бо боявся пімсти уряду”⁷⁶.

А це ж не відповідає правді, бо Православна Іерархія видала відповідного Листа-Послання з гострим протестом проти варварського руйнування українських православних Церков.

У своєму Архипастирському Листі-Посланні Православний Єпископат порівнював плач і ридання української православної Холмщини з приводу руйнування Церков, новопобудованих і старих, серед яких було багато великої історичної вартості, до плачу й ридання тих матерів, яких дітей-немовлят жорстокий Ірод наказав повбивати, шукаючи смерти Самого Христа-Дитини, та про що у Св. Євангелії (Матв. 2. 16-18) так говориться: “...і послав повбивати в Вифлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. Тоді справдилось те, що сказав Єремія Пророк, промовляючи: “Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахіль плаче за дітьми своїми, і не дается розважити себе, бо нема їх”...

Плач і ридання розносились по всій Холмщині, бо не стало понад 150 рідних і дорогих Святинь-Церков, які поруйнували бездарний польський римо-католицький фанатичний уряд, новітній жорстокий Ірод. І навіть голосу потіхи, що з ним звернувся Православний Єпископат до своїх вірних, не дав почтути, конфіскуючи це Послання...

Завдяки бувшому послові С. Любарському, вже покійному, ми отримали по кілька примірників Послання православного Єпископату і Митр. А. Шептицького, які були сконфісковані. Лист Митр. А. Шептицького дійшов до нас, коли Церкви були вже поруйновані... Натурально, ми були вдячні Митр. А. Шептицькому за співчуття й оборону. Але закінчення листа, що ‘Бог зможе з терпін’ю бідного народу випровадити правдиве добро для Нього: славу та перемогу для Святої Вселенської Церкви (то значить: Римської, прим. автора), — наповнило нас глибоким сумом... Це

ж було виправданням польсько-римської акції нищення Православної Української Церкви на Холмщині...

Доказом цього був наступний 1939 рік, коли польська Католицька Акція за допомогою поліції й війська навертала православних українців на римську віру, заганяючи їх при супроводі військової оркестри (Молодятичі, Грубешівщина) до польських костелів. Тоді голосу протесту від Митр. А. Шептицького вже не було чути...

Річ цілком зrozуміла. Митр. А. Шептицький найперше дбав про авторитет римського престолу. Це віразно стверджує Папа Пій XII у своєму Посланні до греко-католицьких Єпископів з нагоди ювілейних свяtkувань “тисячоріччя Хрещення Святої Ольги”, в якому, за прикладом відомого Послання до Народів Росії, ні одним словом не згадано українців, уживаючи таких слів, як: “її внук”, “цей князь Володимир”, “в цих обlastях”, “в цьому народі”, “увесь цей улюблений народ”, “щоб цей улюблений народ”, “улюбленого вашого народу” і т. д.

І що ж це за народ? — запитаєте ви. Не питайте, бо відповіді не дістанете... Цього листа Папа Пій XII закінчує такими словами: Митрополит Андрей Шептицький “піднявся стільки трудів та витерпів стільки страждань для привернення нез’єдинених братів ув одне стадо, і що, як ми вже писали, нічого більше не бажав, як того, щоб найглибшу свою шану для Апостольського Престолу засвідчити...” (підкresлення автора).⁷⁷

Митрополит А. Шептицький дійсно багато зробив для своєї Греко-Католицької Церкви, щоб її тримати у вірності до Римського Престолу. Це було його головним завданням, як стверджує сам Папа Пій XII. Навіть впровадження целібату в Галичині не зустріло з боку Митр. А. Шептицького належного спротиву, а тільки обмежилося його тактичними посуненнями, розрахованими на час...

А вся його праця не була на добро України...

(Далі буде).

† Архиєпископ Андрей

ЗАКАРПАТСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ.

Книжка має назву: "П'єсни народныя или думы, думки, хоры и танцы съ прибавленіемъ п'єсней вънчаныхъ для спѣволюбивыхъ русскихъ лицъ".

Випустила в світ цю книжку — в Оунгварі книгопечатня Сейкеля і Іллайша. Черенки, вжиті до друку цієї книжки — кирилівські, церковно-слов'янські. Правопис тексту "етимологічний", в основі своїй "Максимовичевський". Мова тексту переважно західно-українська із прикметами прикарпатських говорів. Тексти пісень-віршів літературного походження мають форми і словник, характерний для літературного "язичія" Прикарпатських Русинів XIX століття.

У книжці ніде не зазначено ні прізвища редактора-укладача книжки, ні джерел її текстів, ні часу виходу її в світ.

Побіч чисто народніх пісень, відомих із друкованих Збірників першої половини XIX століття, в книжці поміщене чимало віршів закарпатських і галицьких письменників того ж часу.

Від східно-українських письменників редактор узяв не багато: кілька пісень із "Наталки Полтавки" І. Котляревського і "Повій, вітре, на Вкрайну" С. Руданського. Натомість, у книжці знайшлося багато віршів українсько-польського письменника Тимка Падури ("Українки", Варшава, 1844 р.).

В деяких текстах, може на вимогу угорської влади, замінено цілком недоречно слова: русин, козак з України, руська отчина, на: угор, угор із Угорщини, угорська отчина ..

Багато пісень, поміщених у цій книжці, широко розійшлися з Прикарпаття по Волині і Поділлі. Зайшли вони й у далекий український кут, — на Підляшшя... Занесли їх туди, в шестидесятих-семидесятих роках XIX століття родини галицьких Священиків, що іх спроваджував російський уряд для "відполячування" підляшан і холмщан... Варіянти цих прикарпатських пісень записав я до свого збірника українських пісень.

Книжечку "Збірник Закарпатських Народних Пісень" я знайшов у 1947

році в пивниці під друкарнею-антікварнею пана В. Шевченка на Східній Десятій вулиці в Нью-Йорку. Зацікавлений зовнішнім характером і місцем видання цієї книжки, я придбав її для себе. Розпитування про цю книжку моїх знайомих літературознавців — "книжників" не вияснили мені таємниці появи цього закарпатського видання. Незабаром виїхав я на постійне життя до Тексасу і був позбавлений можливості розслідів у великих бібліотеках Нью-Йорку й Вашингтону. В одному із чисел "Біблоса" я помітив фотокопію титульної сторінки книжки із закликом до книгознавців українських вияснити життєпис її.

Ніхто не відгукнувся.

Стан книжки вже в часі набуття її мною був ікволовий. З часом він все погіршувався, так що збутиявільний папір розсипався на дрібні шматки при кожному дотику до нього. Книжка стоїть перед неминучим остаточним знищеннем. Щоб зберегти для майбутніх дослідів текст цієї книжки, в приятельській розмові зо мною п. проф. д-р Іван Кохан згодився взяти на себе труд зроблення повної фотокопії цього, без сумніву, дуже цінного пам'ятника нашої минувшини.

По доконанні цієї праці, п. д-р Іван Кохан і я, д-р Тиміш Олесюк, передали, як наш дарунок на новий 1965 рік фотокопії вищезгаданої книжки до бібліотек українських наукових установ ЗДА і Канади.

Так само Професор Доктор Іван Кохан і Доктор Тиміш Олесюк дарують Бібліотеці Блаженнішого Іларіона, Митрополита Канадського, цю фотокопію книги: "П'єсни народныя... для спѣволюбивыхъ русскихъ лицъ".

Д-р Тиміш Олесюк.

Керрвілл, Тексас.
1 січня 1965 року.

Перше видання цієї книжки.

Високодостойний Пане Докторе!
За дарунок цінної фотокопії "П'єсни народныя" сердечно Вам дякую.

Але в моїй бібліотеці є перше видання цієї книжки. Ваша книжка —

друге видання її.

Мені цю книжку подаровано, але хто подарував, не пригадую (і дуже про це жалію!).

Ваша книжка (роєміру малої вісімки, 5½ інч. Х4.00) буква в букву, слово в слово, сторінка в сторінку повторює мою.

Але це два видання, — мое перше, Ваше — друге.

А що це так, показує порівняння їх обох. Подаю кілька прикладів.

1. Заставки на ст. 3 різni в двох виданнях.

3. Зірочки на ст. 32 різni: в 1 вид. **, а в другому ???

3. На ст. 3 долі зазначка аркуша в I*, а в II 1 (без зірочки).

4. Сторінкові цифри в I виданні тонші, ніж у виданні II.

5. У I. виданні заголовок на ст. 9 такий: Трени молодой, въ день вѣнчанія. А в виданні 2 нема непотрібної тут перетинки (,).

I такі інші.

На жаль, року видання не зазначенено ані в I виданні, ані в II-му.

Зміст книжки — народні пісні Закарпаття. Але серед них чимало пісень

не народніх, запозичених у різних письменників, напр. у Котляревського: Въять вѣтры... (ст. 33, у Котл. ст. 137 останнього Київського видання), А я люблю Петруся... (43-160), Видно шляхи полтавски (54-140) і ін.

Взято з творів Федъковича: Пюю конѣ при Дунаю (ст. 111 — останнє видання 30), Не зазуля въ лузѣ затужила (139-3) і ін.

Книжку видали не уніяти, але “православны Русины”, про що свідчить їхній гімн на ст. 73-74:

Не погибнемъ нынѣ мы,
Православны Русины,
Поки кровь въ нась русска граеть,
Русский Крестъ на Церквахъ сяеть
Не погибнемъ нынѣ мы,
Православны Русины!

Угорський уряд, як відомо, сильно переслідував православних, а проте вони змогли видати “Пѣсни народные”.

За прислання мені такого цінного видання складаю Вам щиру подяку!

З глибокою до Вас пошаною

† Митрополит Іларіон,
Ваш постійний богомолець.

СПІВ ОПІВНОЧІ.

В перші часи Християнства віруючі зазнавали жорстоких переслідувань, особливо їх провідники, яких уважали небезпечними революціонерами. Їх арештовували, морили голодом, мучили, убивали. Але ці перші Мученики за Віру Христову мужньо переживали фізичні муки, скріплюючи свої духовні сили Молитвою.

Один грецький доктор, майстер описувати історичні події, описав і ці події, зокрема звернувшись увагу на одного провідника християн, який перебував у в'язниці. Цей грек писав про нього таке: “І опівночі Павло молився і спіяв, прославляючи Бога, і в'язні слухали його”.

Після того тисячі мучеників співали опівночі, прославляючи Того, за Кого віддавали своє життя. Вони співали, зміцнені непереможною силою духа в правоту Того, за що вони терплять страждання і муки. Ці люди розбудували перші основи Християн-

ства, а своєю залізною і непохитною волею вони служили прикладом гідного наслідування Христа та Святих Апостолів, покликаних нести в світ науку христову. І цю науку несли покоління за поколінням протягом майже двох тисячоліть.

І чи застаріло щось у ній? Ні, не застаріло. Все, про що вчить Божествений Спаситель, стало вічністю; воно є так само дорогим нашому серцю; яким було раніше, таким буде воно на віки вічні. Ніхто більше не зміг і не зможе дати світові, як дав Христос. Його наука неперевершена. І тому світ славить Господа, і нові Мученики співають опівночі свою улюблену пісню Віри, Надії і Любові. Вони перемагають сьогодні муки і тортури силою духа, як переміг тяжкі страждання на Хресті Сам Господь Ісус Христос, скріпивши цю силу духа ще перед стражданнями в Своїй Молитві в саду Гетсимансько-

му словами: "...Нехай буде Воля Твоя".

Людина перемагає своїм переможним духом Віри. Великий будівник американської держави Джордж Вашингтон не співав, але молився опівночі і вірив у декларацію про незалежність. З вірою у правоту свого діла продовжував справу Вашингтона й президент Лінкольн, не раз скріплюючи свої переконання в північній години словами Молитви.

Дух людини не переможений, бо

він даний від Бога. Людина зустрічає завтрашній день з великою силою духа, як господар свого життя на землі, життя в Бозі, в Вірі, що це життя є Дар Божий. Тому людина завжди співає свою непереможну Пісню Життя.

Історія свідчить, що мільйони людей протягом століть переживали важкі часи і пережили їх, співаючи Пісню Перемоги.

Проф. П. Ковалів.

"БОГ І СВІТ".

Митрополит Іларіон: "Бог і Світ". Читанка для молоді Недільних і Українських Шкіл та для Родин. Частина I: "Господь — мій Бог". Християнська бібліотечка. Видання "Віри й Культури", ч. 6, 1964 р.

Церковні Недільні і Українські школи УАПЦ провадять поважну, великомікорисну працю серед української молоді на еміграції. Тут ця молодь одержує основні поняття Православного Віровізнання та початок українознавчих наук.

Проте ці школи, з різних причин, охоплюють лише невелику частину української православної молоді. Головне через те, що не всі батьки виявляють належне розуміння значення таких шкіл для виховання їх дітей, як релігійного, так і культурно-морального. Та ѿ по всіх осередках перевітання українців поза Батьківщиною такі школи є.

Значні утруднення в такому вихованні української молоді утворює також обмежена кількість добрих підручників та відповідної літератури, яка допомогла б наставникам та вчителям таких шкіл провадити на належному рівні науку, доповнювала б ті знання, що можливо подати за короткий час навчання в таких школах (особливо в Недільних) та — дозволяла б бажаючим вивчити ті науки в порядку самоосвіти там, де таких шкіл немає.

Видання згаданої вище нової праці Блаженнішого Митрополита Іларіона відкриває в цьому відношенні надзвичайно великі можливості.

Це високоцінний змістом підручник-читанка для молоді Недільних і Українознавчих шкіл та для Родин. Це книжечка, якою Первоієрарх УАПЦ в Канаді — Блаженніший Митрополит Іларіон, звертається до всіх українських благочестивих Родин з закликом: "перечитати цю його Читанку в Родині, перечитати і раз, і два, і три! І не тільки перечитати самім, але й доглянути, щоб її перечитали всі члени Родини". З спешіальним закликом звертається Автор Читанки й до української молоді: "перечитати цю книжку! І не тільки перечитати, але й запам'ятати її, щоб добре знали, а головне — розуміли!"

На це ця Читанка повністю заслуго-вuje. Бо це багатозмістовна Проповідь Блаженнішого Митрополита — одного з найвизначніших українських науковців і професорів та найбільш відданих будівників Христової Церкви. Проповідь, в якій Митрополит Іларіон подав найосновніші поняття з богословія, християнського світогляду та — короткий курс про моральне життя у світі.

Як зазначає Автор, і так воно є, він "чильнував уживати простої й легкої, але якнайкращої мови, щоб і воно входил:а в серце Читача".

І в такій простій, легкій та найкращій мові подав Блаженніший Митрополит Іларіон свою науку у всіх розглянутих ним питаннях.

Зміст Читанки складається з таких 18-ти розділів:

1. Господь і Бог. 2. Божий світ. 3. Найбільший Божий твір — людина.

4. Бог — Опікун людини й світу. 5. Родина. 6. Молитва. 7. Без Бога жити не можна. 8. Совість — око Боже в людині. 9. Хто кається, тому Бог прощає. 10. Найбільший маєток — то друзі. 11. Праця — то ціль і основа життя. 12. Як жити в світі. 13. Церква Божа. 14. Найперше Таїнство — Причастя. 15. Ікони-Образи. 16. Рідна мова. 17. Любімо Україну! 18. Люблю я Господа найбільше.

Розглянувши всі ці дуже складні питання в короткій, але дуже ясній

формі, Блаженніший Митрополит Іла-
ріон так закінчує свою науку і закликає
до української молоді:

“Бог і світ — це основа нашого
буття, це підвадина людства, це серце
всієї нашої світової науки!”...

“Українська молодь, — закликаю
тебе до пізнання Бога й світу, до ви-
роблення собі правдивої думки: Слу-
жи своєму Богові і своєму народові!
Це нехай стане тобі за ціль твого
життя!”

Інженер Й. Оберемко.

СВЯЩЕНИК, ЙОГО ПРАЦЯ І СТАНОВИЩЕ В ЦЕРКВІ.

1. Через Священика діє Благодать Божа.

Священик — духовний провідник Церковної Громади. Його обов'язок — вести людей до Бога. Св. Ап. Павло говорить: “Ми — співробітники Божі” (1 Кор. 3. 9). В священнослу-
женні Священик діє не сам від себе, а Благодать Божа діє через нього (1 Кор. 15. 10). В Св. Таїнстві Священства Єпископи і Священики отриму-
ють владу священнодіяти і навчати не від людей, а від Самого Христа (2 Кор. 10. 8; 2 Кор. 13. 10; 1 Колун. 4. 1-8; Дії Св. Ап. 20. 28-31).

Священство — не професія, а по-
клікання до служіння Богові і людям.
Де б не був Священик, він завжди за-
лишається Священиком і в усіх ви-
падках повинен діяти як Священик.

Священик, як і кожна людина, має
людські слабості, але Благодать Божа
не перестає діяти через нього. Святі
Апостоли і після звістя на них Св.
Духа залишалися людьми з людськими
слабостями. Про це ясно пише Св.
Письмо. Напр., мав людські слабості
Св. Ап. Петро (Галат. 2. 11-14), мав
людські слабості і Св. Ап. Павло
(Рим. 7. 15-20; 2 Кор. 12. 7-9). Але
Благодать Божа зливалася через них.
Св. Церква називає їх Першоверхов-
ними.

Є оповідання, що один пустельник
прийшов у місто, щоб посповідатися
в Священика. Люди сказали йому, що
той Священик грішний. І пустельника
взяли сумнів, чи може той Священик
розгрішити його від гріхів. Вночі Гос-

подь послав пустельнику сон: Ось він
іде у пустелі. Сильна спека. Дуже хо-
четься пiti. Аж ось він бачить кри-
ницию, а біля неї хворий проказою зо-
лотим ковшиком черпає воду і дає
пiti. І чує пустельник голос: “Чи во-
да, яку дає прокажений, не добра?”
Прокинувшись, пустельник зrozумів,
що гріховність Священика, як людя-
ни, не може бути переїшкодою для
 Таїнства Св. Сповіді. І він пішов і по-
сповідався у того Священика.

Або ще приклад. Чому Христос
прийняв Хрещення від Св. Івана Хре-
стителя? Св. Іван Хреститель — людина,
а Христос — Боголюдина, без-
грішний. І Св. Іван відмовлявся хрес-
тити Христа (Мат. 3. 14). А Христос
цим дав приклад, що коли хто по-
ставлений Богом для виконання чо-
гось, то всі повинні коритися. Св. Іван
Хреститель був поставлений Богом
хрестити людей, то й Христос, як
Людина, прийняв від нього Хрещен-
ня.

Так і Священик поставлений Богом
через Святе Таїнство Священства
священнодіяти і навчати християнсь-
кого життя. Св. Ап. Павло говорить:
“Слухайтеся ваших Наставників та ко-
ріться їм, — вони бо пильнують душ
ваших, як ті, хто має здати справу.
Нехай вони це роблять з радістю, а
не зідхаючи — бо це для вас не ко-
рисне” (Євр. 13. 17).

Праця Священика відрізняється від
праці світського діяча, бо Священик
— служитель Божий. Вся його праця,
вся громадська діяльність повинна
ґрунтуватися виключно на науці Хрис-

товій і мати на меті духовний зрост людів.

2. Праця Священика.

На плечах Священика лежить багато праці. Часто ця праця не видна. Коротенько скажемо про неї:

a. Священослужіння.

Священик священодіє. Він відправляє Богослужіння в Церкві і поза Церквою. Перед кожним Богослужінням Священик повинен себе відповідно підготувати. Священик відправляє і багато різних треб, — це було відправляє різні Богослужіння на бажання окремих вірних.

б. Проповідництво і учительство.

Обов'язок Священика проповідувати. Доожної проповіді Священик повинен підготуватися. Проповідь повинна бути пов'язана з сучасним життям і зокрема з життям Парапії. Тому Священик повинен знати, що робиться в світі, повинен знати впливи чужих на наших вірних (вірним ці впливи часто бувають непомітні), повинен знати, яку зброю вживають вороги нашої Церкви, вороги Православної Віри, щоб з успіхом захищати свою Церкву, свою Віру.

Все це вимагає від Священика дуже багато читати різної літератури включно з антирелігією.

Священик — учитель. Він повинен навчати дорослих, молодь і дітей. Вірні не можуть говорити, що вони, мовляв, вже майже все потрібне знають і не потребують навчання. Християнська Наука дуже глибока й широка. Св. Ап. Павло говорив Пресвітерам з Мілету: “Пильнуйте себе та всієї отари, в якій Святий Дух вас поставив Єпископами, щоб пасти Церкву Божу, яку власною Кров'ю набув Він. Бо я знаю, що як я відйду, то ввійдуть між вас вовки люті, що отари щадити не будуть... Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть кавати перекручене, аби тільки учнів тягнути за собою... Тому то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестаннь навчав зо слізми ось три роки” (Дії 20. 28-31).

Зверніть увагу, що була безперервна наука на протязі аж трьох років.

Тут же хочемо спитати: “А як у нас?” А в нас основно 15-20 хвилинна проповідь під час Літургії. Цього безперечно, дуже мало. Потрібна наука і поза Богослужінням. Хоч тут Священик стикається з труднощами, бо вірним “ніколи”, вірні “зайняті”.

Колись не було фарнесів, електричних пічок, пральних машин і багато інших вигод, та в людей був час для релігійної науки. А тепер все це є, але “зайнятість” стала ще більшою. Це — негативне явище.

А праця Священика з молоддю, з дітьми, праця в молодечих організаціях! Праця і релігійна і національна. Молодь, діти — наші наступники. Не убережемо їх — то наше релігійне й національно-культурне життя буде завмерлим.

в. Праця з окремими вірними.

Священик систематично буває в шпиталях, відвідуючи хворих. Відвідує хворих і в домах. Відвідує взагалі своїх вірних. Бувають вірні і в домі Священика. Скільки у Священика є самої різнопородної праці з окремими вірними! Там непорозуміння, там потребують поради Священика, там потребують відповіді на якісь питання й інше.

г. Участь у громадському житті.

Ні одна подія в Церковній Громаді не проходить без участі Священика. Різні національні свята, різні родинні свята — всюди Священик повинен бути і дуже часто, майже завжди, повинен виступати з відповідним словом. Для цього потрібна підготова, потрібний час.

Священик не може обмежуватися працею лише в своїй Парапії. Він бере участь і виступає й поза Парапією: в інших Парапіях, в інших ширшого значення національно-культурних підприємствах й ін.

Священики, які пишуть статті чи дописи до періодичної преси. Деякі Священики випускають парафіяльні бюллетені.

Є інша праця, яка може здається дрібна, але яка забирає у Священика багато часу.

г. Озброєність Священика.

Праця Священика вимагає від ньо-

го доброї озброєності — знань. Священикові доводиться мати справу з людьми різної освіти, різних політичних поглядів, з різним розвитком. Щоб дати правильну відповідь на ті чи інші питання вірних, Священик повинен дуже багато читати і то самої різнородної літератури. Скільки для цього потрібно часу і коштів! Бо ж літературу йому треба купувати.

3. Становище Священика в Парафії.

Священик — духовний отець, духовний провідник Парафії. На жаль, у нас нерідко звуть Священика Отцем лише за звичкою. “Отець” — залишається тільки формальним титулом.

Дехто говорить: “Ми платимо Священикові, і він повинен робити те, що ми йому скажемо”, — тобто “наймають” Священика. Хіба можна найняти батька? Священик не наймит, а Пастир. Він повинен йти впереді Громади, а не в хвості її. Так наїчає Ісус Христос (Ів. 10. 4).

В Статуті нашої Церкви добре сказано: “Парох є обов’язаний силою свого становища наглядати за церковною дисципліною в Громаді, дбати, щоб Промада була в тісному зв’язку з Церквою та взагалі наглядати, щоб релігійне й моральне життя Громади не занепадало, а розвивалося” (Зразковий Статут Церковної Громади § 33).

Але наступний § не ясний. Там говориться, що Священик є “перший дорадник у всіх церковних справах”. Як це розуміти? Дорадника можна послухати, а можна й ні. Можуть сказати Священикові: “ми не потребуємо вашої поради”. Або: “ваша справа дораджувати, а наша — рішати”. Цим Священик ставиться збоку, а то й зовні Промади.

Який же це “Отець”? Чи можна тут говорити про духовне провідництво? Чи може Священик при цих умовах виконати свій обов’язок, який накладається на нього при Рукоположенні на Священика: “Проповідуй Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою” (2 Тим. 4. 2)?

Є вірні, які, промовчуючи передні слова, ухоплюються за “терпеливість” і говорять, що Священик по-

винен терпіти, як Христос терпів, бо на те він і пішов Священиком, щоб іти слідами Христа. Цим людям хочеться нагадати, що Христос звав книжників і фарисеїв “эміями”, “родом гадючим” (Мат. 23: 33 і взагалі ввесь 23 розділ) і вигнав торговців із Храму (Мат. 21. 12).

Хай попробує Священик зробити таке!...

Конче потрібно змінити § 34 Статуту Церковної Громади, щоб Священик не трактувався як якийсь дорадник збоку, а щоб був таки дійсно Отцем духовним, провідником духовним.

Можна б § 34 Статута сформувати так:

“Як духовний провідник, парох є почесним головою Уряду і Зборів Церковної Громади і бере повноправну участь у вирішенні всіх парафіяльних справ. У випадках, коли ухвали були б невідповідні до зasad християнської моралі або суперечливі Статутові, парох має право стримати проведення цих ухвал в життя, а ці ухвали з відповідними умотивуваннями Священика і Управи чи Зборів Громади передаються на вирішення Правлячому Архиереєві”.

Дехто боїться, що Священик може стати диктатором в Парафії. Ale в наших умовах це неможливе. Про яке диктаторство може бути мова, коли наша Церква Соборноправна! В Парафії вся Церковна Управа складається з світських осіб. Над Священиком є Єпископ, Митрополит, які завжди укажуть йому на помилки, а коли Священик не послухає, то можуть усунути з Парафії, заборонити в священнослужінні. В наших умовах абсурдно думати про диктаторство Священика.

А от протилежне явище — випадки зневаги Священика спостерігаються. Причини цього різні. Головна з них — це непомітний для вірних вплив чужих. Ale є причини і, так би мовити “внутрішнього характеру”.

Однією з них є не досить ясне розуміння, хто такий Священик, в чому полягає його праця і якими засобами він повинен провадити свою працю. В наслідок цього від нього вимагається те, чого він не може робити, бо ж він Священик. Напр., — намаган-

ня втягнути Священика в політичне життя. У нас є різні політичні групи, які поборюють одна одну, вживаючи й зневагу. Досить переглянути нашу різну партійно-політичну пресу, щоб бачити, що це так. Кожна політична група вимагає, щоб Священик підтримував її, а інші політичні групи виступають проти такого Священика і зневажають його. Зневага з політичного грунту переноситься на релігійний, бо ж неможливо, щоб зневажали Священика за його політичні виступи і разом з тим шанували його як Священика.

Ось тому неприпустимо вмішувати Церкву і Священика в політику. Наш Блаженніший Владика Митрополит Іларіон пише: "Церква і Священик не для політики" ("Як правити Святу Літургію", Вінниця, 1952 р., ст. 16).

Дехто ототожнює політичне і національне. І під виглядом національного вимагає партійно-політичного. Але політичне і національне – різні поняття і не можна їх змішувати. Національно-культурну працю Священик безперечно веде, але веде її на релігійному грунті, а не політичному.

Є моменти, коли і Церква, і політика мають одну мету. Напр., — прямування до того, щоб кожна людина, кожен народ жив вільним життям. Хоч мета у них одна, але шляхи до мети різні: у Церкви — релігійний, у політики — політичний. Хай кожен йде своїм шляхом, який випливає: в Церкві — з християнської науки, а в політиці — з політичної програми.

Завдання Церкви, Священика єдната людей, виховувати у них пошану один до одного, любов один до одного, любов до свого народу, до всіх людей, вести до правдивої свободи і братерства. Про це багато пишеться в Св. Письмі (Гал. 5. 13; 2 Кор. 3. 17; 1 Кор. 7. 23; 1 Кор. 6. 12; Гал. 3. 28; 1 Ів. 4. 11-2; 1 Тим. 5. 8; Луки 22. 27-31; Рим. 9. 3-4; Мат. 10. 5-6; Лук. 24. 21; Дії Св. Ап. 1. 6; Єрем. 18. 7-10 й ін.).

Кожна проповідь Священика починається словами: "Брати і Сестри!" Це не є лише формальне звернення. Це є постійне нагадування вірним, щоб вони по-братьському ставилися один до одного. Завдання Церкви і

Священика втихомирювати пристрасні людські. Це можна виконувати, коли Священик буде стояти виключно на християнському грунті і не буде "замовчувати" щось зо Св. Письма, що "не відповідає" поглядам того чи іншого політика.

Вся релігійна праця в Парафії лежить на одному Священикові. У нас є тільки одиниці світські, які мають богословську підготову і можуть допомогти Священикові. Релігійна праця велика, і тому дуже важливо, щоб Священикові не заважали, не перешкоджали.

Бувають помилки і в Священика. Ale правильно оцінити поступовання його і дати йому потрібні вказівки можуть Єпископ, Митрополит, які мають для цього відповідні знання і владу.

Громади повинні давати тверду і рішучу відсіч тим, хто в той чи інший спосіб зневажає Священика, заважає йому вести християнську працю, намагається поставити його збоку Громади. Священик, як духовний провідник, повинен бути у курсі всіх справ Церковної Громади, бо інакше про провідництво не можна говорити.

Коли Священик буде мати відповідні умови для своєї праці, то й кандидатів на Священика збільшиться, бо головна причина, яка стримує молодь йти на Священиче служіння — це неясне правове становище Священика в Парафії, яке відкриває двері для різних викривлень, це недостатнє знання своєї Віри деякими вірними, що також може вести до викривлень.

Потрібно створити такі умови для Священика, щоб він міг в повну силу працювати в служенні Богові і своєму українському народові, працювати згідно з християнською наукою, згідно з тією присягою, яку він давав при Рукоположенні його Священиком.

Прот. М. Овчаренко.

ПРАВОСЛАВНА ВІРА.

Наука Східніх Патріархів про
Православну Віру.

Це найцінніший Катихизис. З передмовою Митрополита Іларіона
1957 рік, 200 ст. Ціна 1 долар.

†

“ВЕРНІТЬСЯ ДО МЕНЕ ВСІМ СЕРЦЕМ СВОЇМ!”

Великопісне Послання.*

Смиренний Іларіон, з Ласки Божої Митрополит Української Греко-Православної Церкви в Канаді, до всього Духовенства, Преподобного Монашества та до всіх благочестивих вірних, —

“Верніться до мене всім серцем своїм, і Пóстом Святым, і плачем та риданням!”

(Йоіл 2. 12).

Настав Великий Піст, і я гаряче заликаю всю нашу Православну Українську Церкву широко звернувшись до Господа з Молитвою та Пóстом!

Настало й суне на нас тяжке життя, як вислід смертоносного безбожжя та розкладової байдужості світу до свого Творця...

Обмана й насильство суне по світу, і люди забувають про свого Творця Господа...

Настав Великий Піст,—і ми всі хочемо пригадаймо про Господа та покаймося в провинах своїх перед Ним!

Господь наш промовляє до всього світу устами Пророка Йоіла: “Покайтесь, і наверніться до мене всім серцем своїм, і Пóстом Святым, і плачém та риданням! І наверніться до Господа вашого Бога, бо Ласкавий Він та Милосердний, Довготерпеливий та Многомилостивий!” (2. 12-13).

Тільки Молитвою і Пóстом зможемо переродити себе і наблизитися до нашого Господа!

Бо Піст — це перегляд свого власного життя, головно духового й чеснотного! У час Пóсту подумаймо: як ми живемо перед Господом? Як ми пóстимо серцем, очима та язиком?

Великий Піст — це наближення до Господа, а воно — головна ціль нашого життя! Сам Господь наш Ісус Христос дав нам велику Заповідь: “Будьте досконалі, як досконалі Отець ваш Небесний!” (Мат. 5. 48). А всі ми хоч у Великий Піст більше подумаймо про це, і попильнуймо жити близче із Богом своїм!

Людина складається з душі та з ті-

ла, і Піст відбувається на те, щоб хоч деякий час більше подумати про свою душу, щоб у людини духове запанувало над тілесним!

“Бож “не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом, щоходить із уст Божих!” (Мат. 4. 4).

Це глибока Божа Наука, і ми пригадаймо її собі хоч за час Великого Посту!

Піст підсилює нам духа, зміцнює й гартує його. Піст допомагає духові перемогти тіло!

Через Піст Святі мужі творили великі чуда, і ними світ зростав у християнських чеснотах.

Піст удосконалює розум людини, і наближує її до Господа Бога! Бо Піст — це стримання нашого язика, очей та серця від злого!

Глибоке духове значення Посту подав нам великий Отець і Учитель ще IV віку Єфрем Сирієць, один з найбільших богословів і поетів свого часу. Він подав усім християнам таку науку про Піст:

“Піст — це колесниця, що возносить на Небо!

Піст родить Пророків, умудряє законодавців!

Піст — зброя чеснотним, школа подвижникам!

Піст відганяє спокуси, полегчує подвиг Благочестя!

Піст — сожитель тверезости, спричинник чистоти!

Піст — чеснота в боротьбі, він гасить силу вогненну!

Піст замикає уста левам, і возводить Молитву на Небо!

Піст — мати здоров'я!

Піст — учитель юнакам, окраса старим!

Піст — добрий сопутник подорожнім!

Піст --- спокій в родинах!

Піст --- наставник і охоронитель дівства!

* Це Послання читається в найближчому Неділю Великого Посту по всіх Церквах Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Піст — дорога до покаяння!
Постом людина возноситься на Небо і поспішає у Рай!"

Святе Писання й Свята наша Церква встановили Великий Піст і на те, щоб ми справді перепросили один одного про провини свої, і покаялися, і щоб чесно висповідалися всі і з великою радістю всі запричастилися, цебто — поєдналися з Господом Богом своїм!

Усіх благословляю на великопіоний подвиг, щоб ми усі наблизилися до

Господа Бога свого, і стали достойними Святого Христового Воскресіння!

"Благодать Божа зо всіма, хто не змінно любить Господа нашого Ісу-са Христа!" (Еф. 6. 24).

† Іларіон,

Митрополит Вінніпегу і всієї Канади.

Всеканадська Митрополича Катедра Пресвятої Тройці в Вінніпегу.

Березня 7-го дня, Року Божого 1965-го.

Неділя Всепрощення.

КУЛЬТУРА І НАУКА.

● **Новий українсько-російський словник.** У видавництві "Наукова думка" вийшов з друку новий однотомний українсько-російський словник на 65 тисяч слів. Його головні укладачі — кандидати філологічних наук К. П. Дорошенко, В. С. Ільїн, С. П. Левченко, Л. С. Паламарчук, М. М. Пилинський, Л. Г. Скрипник, К. К. Цілуйко та Л. А. Юрчук. Розміром значно менший від попередніх подібних словників, новий словник також охоплює загальновживану лексику української літературної мови, поширені науково-технічні терміни, архаїзми, діялектизми.

Значне зменшення розміру книги досягнуто за рахунок скорочення ілюстративних пе-рекладів. Укладачі прагнули знайти до українських слів найточніші російські відповідники.

Нове видання створене на основі лексично-го матеріалу попередніх українсько-російських, російсько-українських, орфографічних та інших словників.

Новий українсько-російський словник розрахований на широке коло читачів. Його призначення — бути довідником при перекладі українських текстів на російську мову і при читанні української літератури різних жанрів. Словник може бути використаний також при порівняльному вивченні української і російської мов.

Словник стане в пригоді вчителям, викла-дачам вищих та середніх учбових закладів, студентам, широким колам інтелігенції міста та села.

В Україні сильно поширюється брак вза-галі Словників. А українського тлумачного словника (українсько-українського) ще й до-сі нема, хоч таких російських — повні!

● **Зібрання творів Я. Коменського.** Цього 1965-го року Чехословацька Академія Наук

почне видавати повне зібрання творів великого чеського педагога Яна Коменського. Видання розраховане на 43 томи. Перші з них вийдуть до 1970 року. Вони міститимуть, зокрема, оригінальне видання праці Я. Коменського: "Тироцінум" і перше наукове видання так званих "Амстердамських бесід", що є апогеєм його педагогічної діяльності, якій він присвятив усе своє життя.

● **149 мов і 544 наріччя в Індії.** Мова хінди чи гінді стала офіційною мовою також території Індії. Проте англійська мова також продовжуватиме застосовуватись для всіх офіційльних цілей. Хінди є найбільш пошире-ною мовою країни. Нею говорить близько 42 процентів населення. Всього в Індії налічується 179 мов і 544 наріччя.

● **"40 тисяч катакомб"...** "В наслідок багаторічних робіт значного колективу дослідників під лопатою археологів вималювалась картина стародавнього великого міста 8-9 ст. з багатими пригородами й кладовищами.

Місто розташувалося понад Сіверським Дінцем, займаючи більше як 120 гектарів великої тераси правого, корінного берега...

За досить обережними підрахунками, монгольський має найменше 40.000 катакомб, а розкопано за весь час лише близько 700...

З певністю можемо лише твердити, що жили тут алани, а в пригородах, на лівому березі, стародавні болгари...

У 12 ст. арабський географ Мохаммед Ідрісі, користуючись численними документами, більшість з яких не дійшла до нас, склав карту світу, де на річці Сіверський Дінець, яку він називає "ріка Русія", знаходимо місто "Сарада", позначене саме там, де в 8-9 ст. було місто, про яке йшлося, а зараз розташоване село Верхній Салатів". ("Літературна Україна" 22 грудня 1964 р.).

● “Чистота мови перед усім”. “Щоб піднести культуру усної і писемної мови вчителя, було б добре, щоб керівники шкіл, методичні комісії, викладачі мови повели рішучу боротьбу за виконання єдиного мовного режиму, створили обстановку непримиреності до всіх, хто псує мову, хто ставиться до неї по чиновницькому недбало...”

Але боротьба за культуру мови вчителя, це не вузько учительська справа, яка вирішується в стінах школи. У розв’язанні цього питання повинні подати діяльну допомогу наукові праці і видавництва. У нас досі не вистачає синонімічних словників, якими користувалися б учителі і учні. Видавництву “Радянська Школа” треба видати масовим тиражем різні довідки і посібники з питань культури мови. Потреба в таких посібниках розраховані на масового читача велика. В цих же інтересах слід би перевидати Словника наголосів” (“Радянська Освіта” 10 червня 1964).

● **Мовна політика ССР.** Філософічна секція Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА влаштувала доповідь проф. Василя Чапленка на тему “Національно-мовна політика большевиків в УССР за т. зв. воєнного комунізму”. Доповідь відбулася в залі Українського Інституту Америки. Д-р Л. Лущів представив доповідача, який на основі своєї практики та недавно опублікованих документів представив мовну політику комуністичної Москви в Україні в роках 1920-1922 під час т. зв. “воєнного комунізму”. Ціль Москви була і є завжди така сама: панувати над Україною і ця ціль зумовлювалася й зумовлює і мовну політику в поневоленій Україні, хоч при цьому діють різні впливи внутрішньої й закордонної політики. Перед захопленням влади Ленін давав якнайбільші права українській мові. Пізніше він своєю діялектикою обменшував ці права, а Сталін відважувався головити теорії про одну російську мову для всіх поневолених Москвою народів (“Свобода”).

ЦЕРКОВНА ХРОНІКА.

● **Всеканадійський XIII Церковний Український Православний Собор**, як уже повідомлялося, відбудеться 22, 23 і 24 травня (субота, неділя і понеділок) у місті Вінніпегу, Ман.

● **Всеканадійська Конференція Духовенства Української Греко-Православної Церкви в Канаді** відбудеться в четвер і п’ятницю 20 і 21-го травня 1965-го року. Головне питання — стан і права Священика в Громаді.

Митрополічі Візитації весною й літом 1965-го року.

● Неділя 1 Великого Посту, Неділя Православія, 14-го березня, — Святу Літургію служить Блаженніший Митрополит Іларіон у Всеуканадійській Митрополічій Кatedрі. За Богослужінням буде висвячений в Диякони студент Богословського Факультету Володимир Кокорудз.

● Неділя Хрестопоклонна, 3 Неділя Великого Посту, 28-го березня, — Митрополит Іларіон служить Св. Літургію у Всеуканадійській Кatedрі в м. Вінніпегу. Митрополит урочисто виносить Чесного Хреста для поклоніння.

● Субота, 24-го квітня, 10-11 год. ранку: поклоніння Св. Плащаниці по всіх православних українських Церквах м. Вінніпегу.

● Субота, 24-го квітня, 7.30 вечора: Освячення пасок у Соборі Св. Покрови в Вінніпегу.

● Неділя 25-го квітня, Великдень, год. 8

ранку: Митрополича Свята Літургія в Катедрі Св. Покрови, а по цій Освячення Пасок на дворі під Катедрою.

● Неділя Фоміна, 2-го травня: Митрополича Візитація в Соборі Св. Покрови в Вінніпегу. Висвячення в Іереї Отця Диякона Володимира Кокорудза.

● Неділя 9-го травня, — Митрополича Канонічна Візитація в м. Монреалі в Церкві Св. Покрови.

Понеділок, 10-го травня: Місійні Окружні Збори.

● Неділя 6-го червня, — Митрополича Канонічна Візитація в м. Волей (під Ванкувером).

Понеділок, 7-го червня: Місійні Окружні Збори.

● Неділя 20-го червня, — Митрополича Канонічна Візитація в м. Мус Джака, Саск.

Понеділок, 21 червня: Місійні Окружні Збори.

● **Подяка.**

Ваше Благодієнство!

В імені Соборної Громади Св. Покрови у Вінніпегу дозвольте висловити Вам широ-сердечну подяку за Вашу Канонічну Візитацію та за Архиерейську Св. Літургію, яку Ви зволили відслужити в Соборі в неділю, 10-го січня ц. р. та яка була передана по радіо.

Ми також висловлюємо Вам цириу поляжу

за Ваше Архиєрейське Слово та за батьківську науку, яку Ви, як наш Дорогий Первоєпарх, завжди подаєте нам для нашого духовного корму та морального удосконалення.

Нехай Всешишній Бог допомагає Вашому Блаженству і надалі розвивати цю велику, ревну місійну та апостольську працю і подає Вам багато витривалости в праці в Божому Винограднику та в нашій Св. Українській Православній Церкві.

З глибокою пошаною та любов'ю у Христі: За Соборну Громаду Св. Покрови у Вінниці: Отець Іван Стус (Настоятель).

● Блаженніший Дорогий Владико!

Ми, Священики Місійної Округи Йорктон, зібрани на наших річних зборах дня 8-го грудня 1964 року, висловлюємо Вам, Блаженніший Владико, наш Первоєпарх, свої найсердечніші побажання з нагоди 83 років Вашого трудолюбивого життя та Дня Вашого Ангела Хоронителя і 25-ої Річниці служіння перед Святым Престолом Богові в Його Святій Церкві і нашему українському народові.

Ми є горді з цього, що маємо між собою у Вашій особі Велетня Духового, і палкого оборонця української держави та Віри Православної. Ваша піввікова праця для України, на добро її Церкви, народу, науки й культури вже вписана в історію визвольних змагань українського народу між найпочеснішим іменами українських державників.

Тому ми, Священики, в цей Великий День у Вашому житті приєднуємося до Вас своїми Молитвами до Всешишнього Господа Бога, щоб Він послав Вам витривалості, сил духа і здоров'я, щоб обдарував Вас Своїми щедротами для дальнього служіння, призначено-го Вам Провидінням Божим на многі літа.

Остаемось до Вас з любов'ю у Христі з проханням Архипастирського Благословення та Молитов.

Голова Місійної Округи Йорктон, О. Прот. Сергій Кіцюк.

За Управу Місійної Округи О. Ярослав Плук — Секретар.

● Ваше Блаженство, Блаженніший

Владико!

З великим Святото Різдва Христового здоровить Вас Українська Парвославна Інформаційна Служба з далекої Австралії, яка, завдяки Вашому Благословенню, уже четвертий рік продовжує свою працю на ниві захисту Української Православної Церкви, і бажає Вам в наступному Новому Році сили і здоров'я, і Божою Волею привернутого Вам зору, для дальнішої Вашої так цінної праці на церковному полі для нашого обездоленого православного українського народу.

Просимо Вашого Благословення!

За Управу УПІС Євгенія Катренко, — Секретар.

ВІДГУКИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

● “Бог і світ”. Ця маленька чепурна книжечка зробила на мене хороше враження, бо ж особливо наша молодь потребує цього духовного корму, якого в цей час дуже мало. В цій книжечці повно душевного тепла, любові, якої дуже тяжко тепер знайти в лукавому світі. Сподіваюсь, що ця цінна праця поверне не одно жорстоке серце до діл любові й милосердя, як також і до сповінення християнських заповітів.

Сердечно дякую Блаженнішому Авторові за таку цінну працю та молю Всешишнього, щоб на довгі літа зберігав Блаженнішого Владику Митрополита при добром здоров'ї для такої вельми корисної праці для всього страждащого українського народу.

З християнським привітом та з найкращими побажаннями О. Прот. Юрій Туржанський.

● Ваше Блаженство,

Блаженніший Владико!

З великою приемністю читаю Ваші статті в “Віри й Культурі” і книжки, які час від часу доходять до мене, за які я сердечно дякую

Вам. Ви даєте дуже цікавий цінний матеріял у своїх друкованих працях і тим обогачуєте богословську літературу.

Не тільки українці, але всі, хто читає і цікавиться цією літературою, повинні Вас шанувати й любити.

Від щирого серця жадаю Вам в Новому 1965 Році здоров'я й кріпості сил для дальнішої праці.

Архиєп. Афанасій.

● Надхненнику журналу, адміністрації і співробітникам “Віри й Культури” складають свій привіт з нагоди Різдвяних Свят, а в Новому Році бажають успіхів ті 7 позосталих у живих постійних Читачів “Віри й Культури” в Альтенгеймі в Дернштадті в Німеччині, що за неспроможність бути передплатниками, використовують доброзичливість Його Блаженства.

За жертвеність приносимо сердечну вдячність і не тратимо надії, що не залишите нас у наступному році примірником журналу.

З синівською любов'ю у Христі розподілювач засописів з доручення читачів. А. Г.

УСІ ДОПОМАГАЙМО "ВІРІ Й КУЛЬТУРІ!"

● Дарунок О. Степана Ярмуся на видання книжки "Паломництво по Святих місцях Сходу" \$21.97. Олов.

Сердечно дякуємо!

● На Пресовий Фонд. При цьому залишую мою скромну жертву (\$10.00) на Пресовий Фонд Вашого цінного Богословського органу.

З християнським привітом Отець Прот. Ю. Ференсів.

Сердечна подяка!

● З Похорону. За збірки на Похоронній блаженної пам'яті Палагії Кухти на Пресовий Фонд "Віри й Культури" пересилаю \$5.00. Іван Дорош.

Сердечна подяка!

● Колядда. Отець Прот. М. Подольський з Оттави, Онт. на Фонд (коляда) "Віри й Культури" \$5.00.

Усім сердечна подяка!

● На Фонд "Віри й Культури": При цій нагоді дарую на Фонд "Віри й Культури" \$10.00. Семен Михайлюк.

Сердечно дякуємо!

● На Фонд. Дозвольте мені циро по-

дякувати Вашому Блаженству від мене і в імені моєї родини. Від мене особисто, Дорогий Владико,, прийміть хоч малий, але зате щирий подарунок, — на Фонд "Віри й Культури" 25 доларів. З пошаною К.

Сердечно дякуємо!

● На Фонд "Віри й Культури":

Марщенюк Йосиф	\$5.00
О. Прот. В. Левицький	\$3.00
О. Архимандрит Іов	\$2.50
Дорощук Ольга	\$2.50
О. П. Блажкук	\$2.00
Кіаснича Петро	\$2.00
Костучук Микола	\$1.00
Малий Василь	\$1.00
Черниченко Дмитро	\$1.00
Заборський Микола	\$1.00
О. Емануїл Гргіца	\$1.00
Вовон М.	\$1.00
О. Гр. Домашовець	\$1.00
Сірій П.	\$1.00
Шпірук П.	\$1.00
Владика Борис	\$1.00

Усім сердечна подяка!

СЕРЕД НОВИХ КНИЖКОК.

Красне письменство.

● Лариса Письменна: Злочин Надії Поліщук. Повість. Київ, 1964 рік, ст. 312. Видано 50.000 прим.

Не буденна книжка, — мати вдова віддала себе всю на виховання свого сина. А він матері не слухав, тримався нечесної компанії — і став злодієм, а потім спійманий в убивстві... А мати безумно любила сина...

● В. Бабляк: Дорога до любові. Оповідання. Київ, 1964 рік. 204 ст. 25.000 прим.

● В. Бондарчук: Палаці під землею. Київ, 1963 рік, ст. 104. Видано 2.000 прим.

● Олесь Бердник: Діти безмежжя. Роман-феерія. Київ, 1964 р., ст. 364. Видано 40.000 прим.

Якою буде будуччина, — буде ніби комуністичною.

Аж забагато тут агітації!

● С. Журахович: Київські ночі. Роман. Київ, 1964 рік, 280 ст. Видано 22000 прим.

● Краса людська. Оповідання. Збірка оповідань багатьох авторів. Київ, 1964 рік, 298 стор. Видано 15000 прим.

● Л. Дем'ян: Оповідання синіх Карпат.

Київ, 1964 рік, 198 ст. Видано 12000 прим.

● Микола Руденко: Вітер в обличчя. Роман. Київ, 1964 рік, 434 ст. Видано 50000 примірників.

● Николай Равич: Две столиці. Історичний роман. М. 1964, ст. 352. 100.000 пр.

● Сельма Лагерлеф: Чудесна мандрівка Нільса Гольгерсона з дикими гусими. Переклад Ольги Сенюк із шведської мови. Київ, 1964 р. 210 ст. Видано 65.000 прим.

● Джан Ліндсей: Бунт синів. Роман. Переклад з англійської М. Угляренко та П. Шаренданак. Київ, 1964 р., 234 ст. Видано 30.000 примірників.

Описано голосний розклад англійської родини, яка міцно держалася в єдності батьком. Усі в основу життя клали тільки гроші, але руйнували мораль.

Твір чисто комуністичний, агітаційний, — непошана батьків. Автор роману — комуніст. Перекладав твори Г. Шевченко. Був в Україні в 1949 році.

● Ів. Кмета-Ічнянський: Чаша золо-

та. Лірика. Вибране. Філadelфія-Вінніпег, 1964 рік, 96 стор.

Багато теплоти і спокою, що з серця пливе.

● Володимир Сосюра: Осінні мелодії. Поезії. Київ, 1964 рік, ст. 372. Видано 10000 примірників.

● Чеська поезія. Антологія чеської поезії. За редакцією Г. Кочура, Л. Первомайського, та М. Рильського. Київ, 1964 рік, ст. 588. Видано 2000 прим.

● Словацька поезія. Антологія словацької поезії. За редакцією Григорія Кочура, Леоніда Первомайського та Максима Рильського. Київ, 1964 рік, 416 ст. Видано 2000 прим.

● Роберт Бернс: Вибране. Переклад М. Лукаша і В. Мисика. Київ, 1959 р., 256 ст. Видано 8000 прим.

● М. И. Гаврилов: Думы казака. Стихи. Видання Козачого Національного Визвольного Руху. 209 ст., видання шапірографічне.

Вірші теплі, сердечні. Батьківщину — Козакію — захопили русаки, але автор глибоко вірить, що Козакія вирветься з-під Московії, і буде вільною.

● К. Грищенко, О. Корсовецький, І. Москаленко, Ф. Півторак, М. Сікач: Народження пісні. Поезії. Київ, 1964 рік, ст. 124. Видано 2300 примірників.

● Сергій Воскрекасенко: Подивись на себе збоку. Сатира та гумор. Київ, 1962 р., ст. 144. Видано 8000 прим.

● Микита Годованець: Ріка мудрості. Байки за Езопом. Київ, 1964 р., ст. 212. Видано 30000 примірників.

● Армянские пословицы и поговорки. Переклад з армянського Г. О. Карапетяна. Видання Академії Наук. Москва, 1964 рік, 80 сторінок. Видано 58000 прим.

Багато хороших поговорок.

● Старшая Еdda. Древньоісландські пісні про богів і героїв. Переклад А. И. Корсуня. Видання Академії Наук. М. Л., 1963 рік, 260 ст. Видано 3000 прим.

● Эпос сербского народа. Видання Академії Наук. Підготовив до друку: И. Н. Голенищев-Кутузов. М. 1963 рік.

● Терень Масенко: Под небом гущульщини. З укр. мови на рос. переклав: И. И. Богомолець. Москва, 1964 рік, ст. 174. Видано 15000 прим.

Література.

● Н. К. Доманський, Ю. С. Кобилицький, І. І. Пільчук, П. П. Хропко: Історія української літератури. Література першої половини XIX століття. Київ, 1964 рік, 576 стор. Видано

10000 прим. Видання Київського Державного Педагогічного Інституту.

● Н. В. Водовозов: История древней russkoy literatury. Підручник. М. 1962 р., 372 ст. Видано 37000 прим.

● Russkaya literatura XI-XVII веков среди славянских literatur. Москва, 1963 рік, 456 ст. Видано 1600 прим.

Дано 24 статті.

● М. Г. Зельдович, Л. Я. Лившиц: Russkaya literatura XIX v. М., 1964 рік, 552 стор. Видано 10000 прим. Видання друге, перероблене.

Це хрестоматія критичних матеріалів.

● А. А. Волков: Russkaya literatura XX века. Підручник. М. 1964 рік, ст. 504. Видано 50000 прим. Дожовтнева доба.

● С. Д. Зубков: Євген Павлович Гребінка. Життя і творчість. Монографія. Київ, 1962 рік, ст. 212. Видано 5000 прим.

● М. Ф. Бойко: Леся Українка — продовжувач мовних традицій Т. Г. Шевченка. Видання Української Академії Наук. Київ, 1963 рік, 44 ст. Видано 4000 прим.

● Л. Міщенко: Леся Українка в літературному житті. Дослідження. Київ, 1964 рік, ст. 264. Видано 5000 прим.

● Іван Франко. Статті і матеріали, збірн. 6. Ред. А. С. Брагінець, В. В. Лесик та ін. Львів, 1960 р., ст. 388. Видання Львівського університету. Видано 3000 прим. Збірник 8, 396 стор.

Повно літературознавчих дослідів.

● Петро Кравчук: Українська література в Канаді. Київ, 1964 рік, ст. 156. Видано 3000 прим.

Багато чужої агітації.

● О. Ф. Ставицький: Українська драматургія початку ХХ століття. Нарис. Київ, 1964 рік, ст. 128. Видано 2800 прим. Видання Академії Наук.

● О. І. Білецький: Письменник і спіха. Збірник статей. Київ, 1963 рік, ст. 540. Видано 2200 прим.

● Кость Волинський: В пошуках героя. Київ, 1964 рік, ст. 280. Видано 3000 примірників. Проблема героя в сучасній українській прозі.

Т. Шевченко.

● Тарас Шевченко. Життя і творчість у портретах, ілюстраціях, документах. Київ, 1964 рік, 506 ст. аркушевого розміру. Видано 14000 прим.

Цінне видання.

● Джерела мовної майстерності Т. Г. Шевченка. Збірник статей. Видання Української Академії Наук. Ред. колегія: І. К. Білоцір, Л.

А. Близниченко, В. С. Ващенко та ін. Київ, 1964 ст. Видано 1450 прим.

Дано 12 статей.

● Моринці, батьківщина великого Кобзаря. До 150-ліття з дня народження Т. Г. Шевченка 1814-1964. 48 ст. Видано 20000 прим.

Повно кольорових малюнків.

● Ю. О. Івакін: Коментар до Кобзаря Шевченка. Поезії до заслання. Видання Академії Наук. Київ, 1964 рік, 372 ст. Видано 3000 примірників.

Словники.

● Артем Орел: Словник чужомовних слів. Частина I: А-К. Нью-Йорк, 1963 рік, 480 сторінок.

Словник докладно зложений, багато слів. Словники Київського видання переповнені комуністичною агітацією, тепер, нарешті, маємо Словника (половину його, А-К) об'єктивного. Цінна праця.

● А. С. Бугай Короткий тлумачний математичний словник. Київ, 1964 рік. 428 ст. Видано 22.500 прим.

● Рукописный Лексикон первой половины XVII века. Ленинград, 1964 року, 402 ст. Видано 1000 прим. Видання Ленінградського Університету.

● З. А. Потиха: Школьный словообразовательный Словарь. Видання друге й доповнене. Москва, 1964 рік, 390 ст. Видано 170.000 примірників.

Це дуже цінна праця, в якій рисочкою / показано частини слова: приставка, пень, закінчення й ін.

● Дипломатический Словарь. В трех томах. Том 3-ий; букви Р-Я. Головна Редакція: Д-р А. А. Громыко, С. А. Голунский, В. М. Хвостов. Москва, 1964 рік, 560 ст. Видавництво Політичної Літератури. Видано 27.000 прим.

● И. В. Лехин: Краткий политический словарь. Москва, 1964 р., 352 ст. Видано 400.000 примірників.

Повно комуністичної агітації.

● Краткий Словарь по эстетике. Редакція М. Ф. Овсянникова і В. А. Разумного. Москва, 1964 р., 544 ст. Видано 150.000 прим.

● Эрик Хэмп: Словарь американской лингвистической терминологии. Переклад і доповнення В. В. Іванова. Москва, 1964 р., 264 ст.

Релігія.

● Пропам'ятна Книга Української Православної Церкви Св. Володимира в Содбурі, Онтаріо, 1964 рік.

● Карло Фальконі: Ватиканський Со-

бор и причины его созыва. Переклади з італійського Ю. А. Фридман и И. А. Энгельгардт. Москва, 1964 р., 184 ст.

● За Віру Православну Українську. Збірник I. Нью-Йорк, 1964 р., 112 ст. Видано 1000 примірників.

● Служба Божа. Ноти для мішаного хору Зібрав і впорядкував Петро А. Пауш. Едмонтон, 1964 р., Друге, справлене і доповнене видання.

● Прот.: М. Федорович: Духовні скарби. Збірка святочних нарисів. Нью-Йорк, 1964 рік, 72 стор.

● Прот. М. Коржан: Східні Церкви. Мюнхен, 1964 р., 24 стор. Відбитка з журналу "Укр. самостійник" чч. 82-85, 1964 р.

● Д-р Освальд Дж. Сміт: Муж, якого вживає Бог. З англійської мови переклав Д-р К. Костів. Торонто, 1964 р., 136 ст.

● Алексий, Патріарх Московський и всея Руси: Слова, речи, послання, обращения, статьи. Том II. Москва, 1964 р., 180 ст. Том III. Москва, 1957 р., 112 ст. Том IV. Москва, 1963 рік, 236 ст.

Агітація проти Релігії.

● И. А. Крылов: Маркс и Энгельс о Религии. Москва, 1964 р., 206 ст. Видання Академії Наук. Видано 2700 прим.

● П. М. Довгалюк: Апостоли священної облуди. (Нариси про католицьку клерикальну реакцію). Видання Академії Наук УРСР. Київ, 1963 р., 152 ст. Видано 9000 пр.

● Вопросы истории религии и атеизма. Збірник статей. Ред. колегія: Н. А. Смирнов, А. А. Зилин, Ю. Я. Коган та інші. Москва, 1964 рік, 320 ст. Видано 2100 прим.

Багато статей, і все агітація проти Віри.

● Ежегодник музея истории религии и атеизма. Частина VII. Проблемы атеизма и критика религиозной идеологии. Москва, 1964 рік, ст. 384. Видано 1200 прим. Видання Академії Наук.

● С. И. Ковалев: Основные вопросы происхождения Христианства. Москва, 1964 р. стор. 258. Видано 3300 прим. Видання Академії Наук.

Різне.

● Вісті із Сарселью. Неперіодичний бюллетень ч. 2. Видавництво Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі. Париж-Мюнхен, 1964 р.

● Збірник наукових праць аспірантів з філології ч. 18. Видання Київського Університету. Київ, 1963 рік, 112 стор. Видано 500 примірників.

● Українські страви. Четверте виправлене видання. Київ, 1963 рік. 452 ст. Видано 50.000 примірників.

ЕТИМОЛОГІЧНО-СЕМАНТИЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

Видання друге.

Анахронізм, -му — помилка супроти вичислення часу. З гр. ana супроти, назад, chronos час, гр. anachronidzo — відношу не до часу. До нас прийшло XVIII в. через фр. anachonisme.

Ангажемент, -ту — контракт з агентом, з фр. engagement — найом, engage — наймати. Прийшло до нас у XVIII віці.

Звідси ангажувати, з поч. XIX в., рос. ангажировать.

Ангар, -ру — приміщення для стоянки літаків. Прийшло в XX в. з фр. hangar чи hangart — накриття.

Ангеліна, -ни ст. сл., жіноче ім'я, з гр. ангольська.

Ангіна — гостре запалення горла. З лат. angina — душення, жаба, з angere — душити. До нас прийшло на поч. XVII віку.

Англія — назва держави, Велика британія, край англів, давніх германців, що в V віці переселились в Британію. завоювали її, поєдналися з місцевими саксами й надали їм свою назву англів.

Рукописний “Алфавіт” середини XVII ст. на л. 80 подає про Британію таке: “В р и т а н і я єсть остров в длину 1000 верст, а в ширину 300 верст. А живут в нем два рода велики: первый род калидони, второй род меане. Пребывают си на горах дивих (дивих) и в полях (селах) пустых, градов и жилищ не имъют, но преходят от мѣста на мѣсто, нази (голі) и не обувени (необуті), землі не пашут, но питаются паствиною волов и овощем. А царя над собою не имъют”. Подаеться джерело цих відомостей: “Царство Греч. глава 21”.

“А царя над собою не имъют” — натяк на те, що англійський король Яків I був страчений 30-го січня 1649-го року під час революції.

Англоманія — прихильність до англійського. З фр. anglomanie, зложення: anglais — англійський, manie — пристрасть. У нас відоме десь з поч. XIX віку.

Звідси англоманія.

Ангол — від гр. angelos, ст. сл. Ангель, Ангелъ, а це переклад-калька д. євр. malach — посланець, посол, вісник, посол Божий — Ангол. Діонісій Ареопагіт I відку (“Небесна Ієрархія”) ділить усіх Анголів на 9 чинів, по 3 в Ієрархії. Вища Ієрархія: Серафіми, Херувіми, Престоли; середня: Панування, Сили, Влади; нижча: Початки, Арханголи й Анголи. В д. євр. мові в Біблії для посла Божого зауважді одне слово — malach, а це вказує, що розуміння Ангола виробилося пізніше.

Прикм. — ангольський, ст. сл. ангельський.

Лекс. 1596 р. 1: “Ангел — вѣстник албо повѣдѣач”. Алф. XVII в. 49: “Ангелъ — вѣстник, Ангели бо Господни нарицаются вѣстницы, понеже (бо) возвѣщаются Божія хотѣнія человѣкомъ”.

Лекс. 1627 р. 334: “Ангел — вѣстник, посел, оповѣдач”.

Андрій і а. **Андрей**, ст. сл. Андрей, гр. мужній. Чоловіче ім'я.

Лексикон 1627 р. 343: “Мужествен, смѣлький, намощнѣйшій або ростропнѣйшій, дѣлнѣйшій. Або з євр. сила”.

“Андрей (гр.) — мужествен” (Алф. XVII в. 73).

Андріян, -на, з гр. adrianos — “уродженець Адрії”, ст. сл. Адріанъ. Але ми прийняли це ім'я від народного гр. Andrianos, Андріян. Імп. римський Адріан, місто Адріанополь. Рос. форма Адриан. Пор. народне гр. manasterion — укр. монастир.

Гр. Adrianos — відважний, мужній, або — із Адрії (Адріянин).

Лексикон 1627 р. 343: “мужественный, валечний (хоробрый) або бағатоуменъ”.

Андронік — чол. ім'я, гр. муж переможець. Лексикон 1627 р. 343: “Муж побѣдительный, муж звитяжный або звитяжистый”. Ст. Сл. Андроникъ.

“Андроник (гр.) — мужествен побѣдитель” (Алф. XVII в. 73).

Андрони есть люди, а живут во Африкі, а держат женскую и мужь-

скую плоть пополам, правыя груди мужескія, а лъвія женськія” (Алф. XVIII в. 57).

Анекдот, -та ч. р. — коротке жартівливе оповідання про смішну подію. З гр. *anékdotos* невиданий, невідомий. До нас прийшло через фр. *anecdote* в XVIII віці.

Звідси анекдотичний, рос. анекдотический з фр. *anecdotique*.

В З. У. часто анекдота ж. р. з п.

Анексія — насильне приєднання чужої держави чи землі. Від лат. *appendio* — приєднання, з лат. *appendo* — приєдну. До нас прийшло в XIX в. через фр. *appension*.

Звідси анексувати, рос. аннексувати.

Анемія — малокров'я. З гр. *anaimia*, зложення: *an* — без та *aima* — кров. До нас прийшло з фр. *anémie* в XVIII ст.

Звідси анемічний, рос. анеміческий.

Анемон, -на, ж.р. — наєва квітка, вітрениця. З гр. *anemone*, від *ánemos* — вітер. До нас прийшло в XVIII віці через фр. *anémone*.

Листочки анемона осипаються від легкого подуву вітру.

Аnestезія — знечулення. З гр. *anesthesia* — знечулення, нечутливість, зложення з *an* — без та *aisthetos* — чутливий. До нас прийшло в XIX в. через фр. *anesthésie* — унечулення.

Аникіта — чоловіче ім'я, з пр. *Aniketos* — непереможний.

“Анікітос — непоб'єдимий” (Альфавіт XVIII в. 62).

“Анікіта — незвитяжний” (Лексикон 1627 р. 344).

Анікій див. Оникій.

Анісим чи **Онисим** — чоловіче ім'я, з гр. “Анісим” (гр.) — ползователь” (Алф. 73б).

Анісіфор чи **Онісіфор** — чоловіче ім'я, з гр. “Анісіфіор” (гр.) — полезная носяй” (Алф. XVII. 73б).

Анісія ст. сл. чи **Онісія** — жін. ім'я, звичайно **Оніська**, **Онісія**.

“Анісія — совершеніе, или совершительница, доконанье, поступок, пилность” (Лекс. 1627 р. 344).

“Анифійт (гр.) есть лъс пуст во странах індійских, в нем же ростут яблока всякими виды. А живут в нем дикія люди, имущи в высоту локтій 24 и шеї до(л)ги” (Алф. XVII в. 57б).

Ані, сполучник, також ін. Зложення з а — іні.

Кр. Ап. 1560 рр.: Знаю, иж єси ани студеный ани гарачий 604.

Лекс. 1627. 156: Не гучи анъ гомони.

Анілін, -ну ч.р. або аніліна ж. р. — отруйна рідина для приготовлення анілінових фарб. З д. індійського *nīla* — темносиній, звідси араб. *an-nīl* (з *al-nīl*), звідси ісп. чи порт. *anil* — назва індиго. До нас прийшло з фр. *aniline* десь р. 1840-1842.

Звідси аніліновий.

Анімізм, -му — одухотворення, давня віра, що кожна річ має свою душу, свій дух. Від лат. *animus* — душа. Анімістичний погляд позостався назавжди сильним у нашій мові: Сонце ходить, Природа спить, Річка біжить (замість тече), Ударив грім і сотні т. ін. Анімістичний погляд у поезії постігається панівним і до сьогодні.

Аніс, -су — рослина, з якої добувають анісову олію. З гр. *ánison*, від *ánethon* — кріп. У нас відоме в XVI віці.

Звідси анісовий.

Анкета — запитальний листок, запитання. Походить з лат. *inquirere* — досліджувати, шукати. До нас прийшло в XIX в. від фр. *enquête* — питальний листок.

Звідси прикм. анкетний.

Анна — жіноче ім'я, слово гебрейське *Anna* — милостива, схильна до доброго, милість, Благодать, гр. і лат. *Anna*. Народне й літературне Ганна.

“Анна (ев.) — радость” (Алф. XVII в. 73б).

“Анна — Благодать, потѣха, або ласкавая, милосердная, милая, вдячная, лютостивая, отпочивающая, дарующая” (Лекс. 1627. 344).

Ана — зах. укр. форма, часта в Галичині; вимовляється часто Ана, також Ануся, Гануся.

Підпис київської княжни Анни Ярославни 1063-го року, королеви Франції (дружини Генриха I): Ана ръина (цебто *Anna re(g)ina*).

Анна — це 65 первосвященик юдейський, також Кайяфа. Вирає: “Водити від Анни до Пилата” — це вираз евангельський, бо так водили Ісуса, див. Єв. Луки 18. 24, 18. 13. Шанський: Фразеол. 66 що дає цей вираз “від Понтия до Пилата”, хоч це назва одної

особи: Понтій Пилат (у Символі Віри невідповідно: “При Понтійськім Пилаті” зам. “при Понтії Пилаті”).

Аннали, -лів, — літопис, з лат. annales — річні (записи), що стосуються років чи літ, від лат. annus — рік. Відоме в нас з XVII ст.

Аномалія — недостача, відхилення від прийнятої норми. Гр. anomalia нерівність, anómaloς — нерівний, зложення: an — без, не та omalós — рівний.

Звідси аномальний. Відомі з XVII віку.

Анонім, -ма — автор, що не подав свого прізвища; твір без поданого прізвища автора. З гр. anónymos безіменний, зложення: an — без, не та ónoma — ім'я. До нас прийшло на поч. XVII віку через нім. Anonymus або через фр. anonyme.

В старовину твори звичайно були анонімні, — автор себе не видавав.

Звідси анонімний.

Анонс, -су — об'єва. З лат. annuntiare — сповіщати, фр. annonce, від annoncer — оголошувати, сповіщати.

Звідси анонсувати, рос. анонсировати.

Анормальний — невідповідний, не-нормальний. З фр. abnormal — невідповідний, що постало з гр. До нас прийшло десь у XIX віці.

Анотація — примітка, замітка. З лат. annotatia — примітка, замітка. До нас прийшло на поч. XVIII в. може через п. annotatione. те саме.

Звідси анатувати, рос. аннотировать.

Ансамбль, -блю — склад виконавців спектаклю. З сер. лат. insimul — разом, simul — разом; звідси фр. ensemble — гармонійне поєднання, збір, разом. До нас прийшло на поч. XIX віку.

Антагонізм, -му — суперництво. Походить з гр. antagónisma — боротьба, спротив. До нас прийшло на поч. XIX віку через фр. antagonisme.

Антагоніст, -ста — суперник, противник, з гр. antagonistés — противник, суперник, зложення: anti — проти та agonidzomai — боротися. До нас прийшло в XVIII віці через фр. antagoniste.

Антантa, з фр. entente згода. Так звуться політична згода кількох дер-

жав для чого або проти якої держави чи держав.

Анти — приставка гр. anti — в складних гр. словах, укр. проти.

Антидот, -ту — протиотрута, противник. З гр. antidoton, зложення: anti — проти, doton, від antididom — зного боку давати, віддавати. До нас прийшло з к. XVII в.

Лекс. 1627 р. 361: “Антидотон — Лъкарство”.

Антик, -ка — залишок давнини, прекрасне. З лат. antiquus — стародавній. До нас прийшло в XVIII віці через фр. antique.

Антиквар, -ра — з лат. antiquarius — торговець старовинними предметами або хто кохається в них, хто збирає їх, від лат. antiquum — стародавнє. До нас прийшло на поч. XVIII в. з нім. Antiquar. Старша форма антикварий.

Антимінс, -нса — освячений плат зо вшитою в нього часточкою Мошою якого Святого. Ст. сл. Антимінсь, гр. Antimínσion (anti — замість, mensa — стіл, Престол), Замістьпрестоліє. Антимінс загортується в Ілітон, визначає те саме, що й Св. Престол. Де покладений Антимінс, там і тимчасова Церква.

Лексикон 1627 р. ст. 345: “Антимінсь — мѣсто трапезы”.

Сл. пол. XVII ст.: “Антіміс — вмѣсто Трапезы”.

Антимінс найстарший відомий з 1149 р. (новгородський), див. Ср. I. 24.

Служити Святу Літургію можна тільки на Мошах якого Святого, і часточку Мошів вкладали в Св. Престол, тепер же часточку вкладають в Антимінс (замість Престолу).

Антимонію розводити — вираз, частий в мові російській і літ. українській. Розповідають, ніби в XV віці Ігумен одного монастиря, довідавшись, що від “сурми” домашній товар товстіє, спробував був ужити розведеної сурми (антимону) й на прохарчування ченців. Усі ченці, хто напився тієї сурми, повмирали, чому сурму ніби й названо по-франц. antimoine, цебто — проти ченців. З того часу було багато дискусій про вплив сурми, — “розводили антимонію”

(М. Михельсонъ: Крылатыя слова, 1896 р. ст. 7). Але можливо, що сама назва *antimoine* породила вищеподане оповідання, як народну етимологію.

Пояснюють ще як семінарське переврщення гр. *antinomia* (ном-мон), Шан. I. 115.

Антип і Антипа — чол. ім'я, ст. сл., гр. міцний.

Лексикон 1627 р. ст. 345: “Для всіх або тротивко всьом”.

Антипатія — почуття ненависті чи огиди. З гр. *antipatheia* — ненависть, зложення: *anti* — проти та *pathos* — пристрасть. До нас прийшло в к. XVII в. з фр. *antipathie*. У ст. сл. є калька з гр.: противострасті, Шан. I. 115.

Звідси антипатичний.

Сл. поч. XVIII в.: “Антипатія — природнозлобіє”.

Антисеміт, -та — хто вороже ставиться до євреїв, юдофоб. Прийшло в пол. XIX в. з фр. *antisémite*, зложення: *ant* — проти, *sémite* — єрей, семіт.

Звідси антисемітизм, -му — ворожість до євреїв.

Антисептика — боротьба з зараженням ран за допомогою різних речовин (антисептиків). З гр. *anti* — проти *septikós* гнилий (*sepein* — гнити). Лат. *septicus*. До нас прийшло в к. XIX віку через англ. *antiseptic*.

Звідси антисептичний, рос. антисептический.

Антитетеза — протиставлення одного другому, гр. *antithesis* — протиставлення, зложення: *anti* — проти та *thesis* — положення, основа. До нас прийшло в XVIII віці через фр. *antithèse* те саме.

Антифón, -ну, — противів, — читання чи співи псалтирних віршів двома особами чи хорами попередмінно. Ст. сл. антифонъ, з гр. *antiphonon*. До нас прийшло в Х віці як релігійний термін. По пам'ятках відомий з X-XI віків. Церк. Устав XI в.: Антифоны вънѣ Олтаря поються.

Лекс. 1627 р. 361: “Антифón — сп'ванье на отмъну”.

Сл. пол. XVIII ст.: “Антифон — предпѣв, спеваніє”.

Антихрист, -та — противник Христа, з гр. *antichristos*, ст. сл. антихрист, антихристъ. В З. У. часом антихрист.

В Новому Заповіті вжито 4 рази, в Апостола Івана. Звідси антихристів (1 Ів. 4. 3)

Лекс. 1627 р. 345: “Антихрист — противный Христу або противник Христа”.

Сл. пол. XVIII ст.: “Антихрист — противник, супостат”.

Античний — стародавній, грецького чи римського життя. З лат. *antiquus* — давній. До нас прийшло в пол. XIX в. через фр. *antique* — стародавній.

Антигон, -на, -на, чол. ім'я, жін. Антигона. Був Антигон Первосященик і цар юдейський (42-37 до Хр.), з гр. *Antígonos*. За смертю його спинився жезл від Юди (пор. Буття 49. 10).

Антигон — добротливий, без злости” (Лекс. 1627. 345).

Антиох, -ха, -ха, чол. ім'я багатьох сирійських царів, з гр. *Antiochos* — лежачий, навпроти ідучий.

Антиохія — столиця Сирії, з гр. *Antiochéia*, ст. сл. Антиохія. Місто заснували за 300 років до Хр. цар Селевк Нікатор, і дав йому назву свого батька Антиоха.

“Антиохія Патріарх — вмісто чувства второго — слышенья” (Лекс. 1627 р. 346). Було п'ять Патріархів, бо людина має п'ять змислів, другий змисел чи чуття — слух. Антиохія — це другий по Єрусалимові центр Християнських Церков, тут уперше Христові по пословики стали зватися християнами (Діяння 11. 19-26).

Антипасха, з гр. *antipascho* — знозву терпіти.

“Антипасха — поновленіє воскресенья” (Лекс. 1627 р. 345).

Антологія — збірник вибраних творів, головно віршів. Від гр. *anthología*, зложення: *anthos* — квітка та *légo* збираю. До нас прийшло через фр. *anthologie* у XVII віці. Старша форма була анфологія — цвѣtosловіє, анфологіон.

Сл. пол. XVIII ст.: “Анфологія — цветословіє”.

Див. Анфологіон.

Антон і Антін, -тона, -тона, ст. сл. Антоній, гр. *Antonios* — набивач ціни, міняльо, з гр. *antonéomai* — купувати взамін, надбавляти ціну. Грецьке *antonymia* — займенник.

Лексикон 1627 р. ст. 346: “Антоній

свыше данныи, або искуплéный, або вмъсто иного куплéный".

"Антоній (гр.) — вмъсто иного куплен" (Алф. XVII в. 73).

Антонів вогонь — хвороба від зараження хлібом із ріжками (споринь). Удавинну таке зараження було часте, і хвороба ширилася епідемічно. Так, ще в 944 р. у Франції вимерло на цю недугу коло 40.000 люда. Хвороба виявлялася тим, що від сильного запалення відгнивали руки, ноги і т. ін., і хворий умирав у страшних муках. Хворобу цю називали "святим вогнем" або "вогнем Св. Антонія", бо вірили, що Молитва до Св. Антонія Фієського (251-356) вілічує цю недугу. При хворобі почувався сильний холод; навпаки, видужуючи, хворі почували "Антонів вогонь". Сильне, безнадійне гнійне запалення в Україні ще й тепер звуть Антонієвим вогнем, а малу висипку "вогником". Епідемії цієї хвороби ("зла корча", "ерготизм") бували і в Україні.

Антонівка — назва сорту яблук, спочатку з села Антонівка. Слово постало десь у XIX віці.

Антонин — чол. ім'я, з гр.

"Антонін — на заміну другого купленый" (Лекс. 1627. 346).

Антоніна, -ни ст. сл., з гр. та, що набиває ціну.

Зменшена форма Антося, Тося.

Антрáкт, -ту — перерва між діями вистави чи концерту. Від фр. *antr'acte*, зłożення: *entre* між і *act* дія. Прийшло до нас в XVIII ст.

Антrepренéр, -ра — підприємець, власник театру, цирку й ін. Прийшло в XVIII ст. з фр. *entrepreneur* (від *entreprendre* — починати, *prendre* — взятися, брати).

Антресóлі, — надбудови у вигляді балкончика в кімнаті, щоб побільшити корисну площа. З фр. *entresol*, зложення: *entre* — між, та *sol* — земля. Прийшло до нас в XVIII віці.

Антropолóгія — наука про людину й людей. З гр. *ántropos* людина, *logos* наукa. Прийшло до нас на поч. XIX ст. через фр. *anthropologie*.

Звідси антропологічний, рос. антропологический, антрополог.

Антropоморфíзм, -му — очловічення, стародавнє уявлення про кожної речі живого, як жива людина. Антроп.

частий і досі в поезії, напр. Річка дишеше, Зорі говорять, і т. ін. Від гр. *ántropos* — людина, *morphe* — форма, вид: надання неживій речі людських ознак.

Анú — вигук побудження, понуки. "Ану, подайте ю мені план!" (Харч. III. 192).

"Ану" складене з двох вигуків: "а" та "ну", того ж значення, але подвоєне збільшує їхню силу. Ану, стій! (Гонч. Л. і Зб. 15). Ану, спробуй, чи не розломиться? Ст. II. 400. Ану, зазь, господине! 450.

А ну! вигук виклику. А ну підійди!

Анú — вигук для зазначення початку, заохочення. "Ану, спробуйте!" Ст. II. 307.

Анулювати — скасувати, визнати недійсним. З лат. *annullare* — знищити.

Анфáс, -су — обличчя прямо спереду, лицем до того, хто дивиться. Прийшло в ХХ в. з фр. *enface* — "в лиці". Лат. *facies* — лице.

Анфýм, ст. сл. Анфимій, з гр. *Ant'hēmios* — квітучий. Чоловіче ім'я.

"Анфýм (гр.) — цвѣтен или цвѣтъ" (Алф. XVII. 736).

"Анфíм — цвѣтный" (Лекс. 1627 р. 344).

Анфинодбр, -ра — чол. ім'я, з гр.

"Анфино добр — невѣстодар" (Алф. XVII ст. 736).

Анфíса, -си ст. сл., жіноче ім'я, гр. квітуча.

Анфілáда — ряд кімнат чи чого іншого. Прийшло до нас у XVIII віці з фр. *enfilade*, з *enfiler* — ставити рядами, нализувати.

Анфолóгіон — Богослужбова книга, Мінія Цвітна чи Квітна, цебто *Mincia* на Свята.

"Анфолóгіон, Трефолóгіон — цвѣтостовіе, имя Книги Мінії избранной" (Лекс. 1627 р. 344).

Апарáт, -ту — прилад, знаряддя. З лат. *apparatus* — приготовлений, від *apparare* — приготовляти, *parare* — готовувати. До нас прийшло в XIX в. з нім. Apparat.

Звідси **апаратура** — сукупність апаратів, з нім. Apparatur.

Апартамéнти, -тів — помешкання, кімнати. З італ. *appartamento*, фр. *appartement* — помешкання, квартира. У нас з поч. XVIII ст. через п. *apartament*.

Апáтія — байдужість, млявість, з пр. *apátheia* — нечутливість. Зложення: гр. *a* — без, не та *pathos* — пристрасть, чуття. До нас прийшло в XVIII ст. через фр. *apathie*. — Апáтічний — байдужий, млявий.

Апелáція — відклик рішення якої постанови до вищої установи, яка має право переглянути справу суттєво. З лат. *appellatio* — звертання, скарга, від *appellare* — прикладти.

Слово це вже є в Лексиконі П. Беринди 1627 р. ст. 131: “Наріцаніє — апелляція, називанє. Наріцаю — называю, апеллюю”, — тут слово ще в першому своєму значенні.

Звідси й *апелювати* — оскаржувати до вищої установи, фрс. *appeller*овать. З нім. *appellieren*.

Сл. пол. XVIII ст.: “Апелляція — позыв, человітє о переносе дѣла в вышній суд, правоіск”.

Крех. Апостол 1560-х років “Он апалевал (в польському оригіналі *är-pełował*), аби захован был до Августового розознання 139. Апелює до цисара 135 (Діяння 25. 21).

Апельсíна, рідко *апельсíн* — дерево і плід його. Фр. *pomm de Chine* — китайське яблоко, тут *pomm* — яблоко, *Chine* — Китай. Перейшло в гол. *appelsien*, зложення: *appel* — яблоко, *Sien* — Китай. Нім. *Apfelsine*, зложення: *Apfel* — яблоко, *Sine* — Китай (*Xіна*). Див. помаранча.

“Словаръ Академії Россійской” 1806 р. I. 44 про слово *апельсин* подає: “Название голландское, означает “китайское яблоко”, так как их вивозили сначала из Китая”.

До нас прийшло на поч. XVIII ст., може й з гол., а може з нім.

“Апельсінова шкірка” вираз, що визначає неперебачену причину чогось злого: на цій шкірці легко по-сковзнутися і впасті.

Апéндікс, -са — червоподібний відросток сліпої кишки. З лат. *appendix* — додаток, привісок, від *appendere* — привішувати, *pendere* — вішати. Відоме в нас з к. XIX в.

Апендицит, -ту — запалення апендікса. До нас прийшло на поч. ХХ віку з фр. *appendicite* або через нім. *Appendizitis*.

Апетít, -ту, з лат. *appetitus* — сильне бажання їсти, прагнення їсти, від *appetere* — сильно бажати; зложення: *ad* (ар) та *petere* бажати, прагнути. До нас прийшло на п. XVIII ст. через нім. *Appétit*.

Апетítний — викликаючий бажання.

“Апетít приходить при їді”, вираз з фр. *L'appétit vient en mangeant*. При добрій праці справа зросстає.

(Далі буде).

† **Іларіон.**

Зміст 5 (137) числа за березень 1965-го року місячника Українського Богословського Товариства “Віра й Культура”:

† **Іларіон:** Служити народові — то служити Богові. У чому суть Християнства. Богословська студія.

† **Іларіон:** Денник моєї душі. Х: Мій Молитовник.

Архимандрит Іов: Паломництво по Святих Місцях Сходу. В Афінах.

† **Архиєпископ Андрей:** Римська унія не для українців. Експерименти Риму над українською душою. Почаївський монастир був православний.

Д-р Тиміш Олесіюк і М. Іларіон: Закарпатські народні пісні.

Проф. П. Ковалів: Спів опівночі.

Інженер Йосип Оберемко: “Бог і світ”. Рецензія.

Прот. М. Овчаренко: Священик, його праця і становище в Церкві.

† **Іларіон:** “Верніться до Мене всім серцем своїм!” Великопісне Послання.

† **Іларіон:** Етимологічно-семантичний словник.

Наукове й культурне життя.

Церковна хроніка.

Митрополичі Візитациі.

Наши Читачі про “Віру й Культуру” та її видання.

Усі допоможімо “Вірі й Культурі”!

Серед нових книжок.

Хроніка українського культурного життя (на окладинці).

Передплата річна 4 дол., піврічна 2 дол., чвертьрічна 1 дол., окреме число 40 центів. Адреса: “Faith and Culture”, 101 Cathedral Ave., Winnipeg 4, Man., Canada.

(Закінчення зо ст. 2 обгортки)

натах зібрано матеріали, які розповідають про життя славної дочки українського народу, її книги, що кликали на боротьбу за свободу і щастя України.

● Волинь. Володимир-Волинській педагогічній школі минуло 25 років. За цей час вона підготувала понад 3 тисячі учителів молодших класів. Більшість із них працює в школах рідної Волині, багато закінчило педагогічні інститути, стало кандидатами наук, доцентами інститутських катедр. Тепер в області два вищі учбові заклади і понад десяток середніх спеціальних шкіл і технікумів.

● Майже неможливо дістати підручників з української літератури. "...Наше видавництво адресує свої видання учневі, студентові, вчителеві, батькові. І що ж виходить? Цього року ми видали підручник для студентів-філологів "Історія української літератури. Література половини XIX ст."... Ми ледве "виканючили" тираж 10 тисяч. Книжка розійшлася за кілька днів, і посыпалася до нас листи: "Дайте книжку!", "Хіба ви не могли її видати більшим накладом?!" Могли, але... не було відповідних замовлень від книготоргів.

А спробуйте знайти "Матеріали до вивчення української літератури", чотири томи яких вийшли ще меншим тиражем. Подібних випадків не десятки, а сотні..." (Г. Гончаренко, директор видавництва "Радянська школа", "Літературна Україна" 29 грудня 1964 р.).

● Студенти-фольклористи. "Часто в одній з кімнат Львівської консерваторії звучать народні пісні у виконанні колгоспників. Студенти — збирачі фольклору — уважно прослуховують записи на плівці..."

У фольклорному кабінеті консерваторії зберігається понад 600 народніх пісень, написаних студентами — любителями музично-го фольклору" ("Радянська Культура" 29 жовтня 1964 р.).

● "Київський соловей" на паризькій сцені. "Великим концертом у залі Пеллель відкрилася вчора "міжнародні музичні тижні Паризька" — традиційний "музичний фестиваль", в якому беруть участь найкращі виконавці і музичні колективи світу. За загальним визнанням, окрасою нинішніх "музичних тижнів" і першого концерту, який відбувся сьогодні, стала солістка Бела Руденко, — "київський соловей", як називали її паризькі газети" ("Радянська Україна" 27 жовтня 1964 р.).

● Олесь Гончар — про дитячу літературу. "...— Дитинство — світанок людини, її вранішня зоря, — сказав, звертаючись до при-

сутніх, Олесь Гончар. — Яка чиста відкритість душі, яка свіжість світосприймання! В чисту, незайману ниву повинно лягати й чистаке ж чисте, добірне зерно поезій, краси, любові до Батьківщини. А хіба не летіло часом замість нього в ту ниву догматичне каміння та кукіль вульгарно-соціологічних схем? Та чи й зараз у нас в цьому розумінні так уже все гаразд?..." ("Радянська Освіта" 13 січня 1965 р.).

● Україна і Литва. "Патвиркеле" — так звучить литовською мовою назва роману Панаса Мирного "Повія". Перекладений письменницею Л. Янушите, цей твір вийшов у вільноюському видавництві "Вага" тиражем 15 тисяч примірників. У вступній статті розповідається про життя і творчість класика української літератури. Це ж видавництво пропонує своїм читачам повість Олеся Донченка "Лукія" (переклад П. Чюрліса) та фантастичну повість молодого українського письменника В. Нестайка "У країні Соняших Зайчиків" (переклад В. Рачкайтіса, художнє оформлення В. Чернухи).

● Освіта на західніх землях України. В західніх областях України налічується на 1964-ий рік понад 4 тисячі великих промислових підприємств з більш як півторамільйонним загоном робітників і службовців...

У більш як сім тисяч школ рідною мовою навчається понад мільйон 300 тисяч дітей. У західніх областях України — 23 вищих учибових закладів, 127 технікумів. Лише у 12 вузах Львова навчається 46 тисяч студентів. У вузах і 60 науково-педагогічних працівників, переважна більшість яких вихідці із західніх областей України" ("Радянська Україна", 1 листопада 1964 р.).

● Культурні можливості села не такі вже чудові. "...Сарай не сарай, а щось на те схоже. Долівка потріскалась, кілька розбитих лав з необтесаних дощок, стеля обвалилась загрожує. Всю цю невеселу картину тъмяно освітлює 25-ти світова лямпочка.

Це ми в клубі села Ниники...

В селі нарікають на те, що багато хлопців і дівчат прагнуть поїхати в місто. Багато з них і їдуть. Тракторна бригада, в якій зайнята молодь, нині укомплектована кадрами лише на половину... В нашему селі за три роки не було жодної лекції чи бесіди...

Годі, — сказав він, — рік писав про клуб, добивався, а сподівався на зміни ніяких. Вирішив здавати на шофера: легше в місті буде влаштуватися... Це ж стосується не тільки Андрія Пиженка!" ("Радянська Культура" 27 грудня 1964 р.).

Mr. M. Woron
1714 — 26 Ave., S.E.
Calgary, Alta.

Return Postage Guaranteed by
"FAITH AND CULTURE"
101 Cathedral Avenue
Winnipeg 4, Man., Canada